

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

**Επιλογή μουσικού οργάνου σε σχέση με το φύλο. Έρευνα
ερωτηματολογίου σε φοιτητές των Τμημάτων Μουσικής Επιστήμης
και Τέχνης και Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ ΞΕΝΙΑ Α.Μ. 22/03
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: κ. ΠΟΛΥΒΙΟΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ
2^ο ΜΕΛΟΣ: π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΠΑΡΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Φεβρουάριος 2008

Copyright © Βασιλειάδου Ξένια 2008
Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης
του Πανεπιστημίου Μακεδονίας δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των
απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Φύλο και επιλογή μουσικού οργάνου	
1.1. Ιστορικά στοιχεία.....	6
1.2. Επιλογή μουσικού οργάνου στην παιδική ηλικία.....	8
1.2.1. Νηπιακή και παιδική ηλικία	8
1.2.2. Εφηβεία	12
1.3. Επιλογή μουσικού οργάνου και ενήλικες	14
1.3.1. Τα μουσικά όργανα που επιλέγουν οι ενήλικες για τα παιδιά τους.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η έρευνα	
2.1. Εισαγωγή.....	16
2.2. Μεθοδολογία.....	16
2.3. Συμμετέχοντες.....	16
2.4. Αποτελέσματα.....	17
2.4.1. Γυναίκες ΜΕΤ.....	17
2.4.2. Άνδρες ΜΕΤ.....	17
2.4.3. Γυναίκες ΕΚΠ.....	19
2.4.4. Άνδρες ΕΚΠ.....	19
2.4.5. Πίνακες για το κάθε μουσικό όργανο.....	21
2.4.6. Γενικός πίνακας.....	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Συζήτηση-Συμπεράσματα	
3.1. Οι διαφορές που παρατηρήθηκαν ανάλογα με το φύλο.....	32
3.2. Όσον αφορά την κατεύθυνση σπουδών.....	34
3.3 Μουσικά όργανα τα οποία το σύνολο των συμμετεχόντων τα χαρακτηρίζει ως «γυναικεία» ή «αντρικά».....	34
Επίλογος.....	38
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	39
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	44

Εισαγωγή

Στόχος της έρευνας είναι η μελέτη του εάν το φύλο ενός παιδιού επηρεάζει τις απόψεις των εκπαιδευτικών της μουσικής και των εκπαιδευτικών γενικά για το τι μουσικό όργανο μπορεί να μάθει να παίζει αυτό το παιδί.

Παρατηρείται πολύ συχνά πως το φύλο ενός παιδιού επηρεάζει τους εκπαιδευτικούς για τα μουσικά όργανα που θα πρότειναν σε αυτό το παιδί να μάθει να παίζει. Είναι σημαντικό να διερευνηθούν οι λόγοι για τους οποίους οι εκπαιδευτικοί προτείνουν τι μουσικό όργανο μπορεί ένας μαθητής να μάθει να παίζει. Για παράδειγμα, ένα μικρόσωμο παιδί θα δυσκολευτεί να μάθει να παίζει κοντραμπάσο, επειδή δε θα μπορεί να το κρατήσει. Το βιολί είναι πιο εύκολο για παιδιά με μακριά και λεπτά δάχτυλα και το φλάουτο ενδείκνυται για παιδιά με λεπτά χείλη.

Εκτός από τη σωματική διάπλαση του παιδιού, σημαντική είναι και η προτίμηση του ίδιου για το μουσικό όργανο που θα μάθει. Αυτή η προτίμηση μπορεί να φανεί έπειτα από την παρακολούθηση συναυλιών όπου παίζονται διάφορα μουσικά όργανα και την εξοικείωσή του με αυτά ώστε να επιλέξει το μουσικό όργανο ανάλογα με τον ήχο που του αρέσει.

Στο πρώτο κεφάλαιο της πτυχιακής, που ακολουθεί, γίνεται μια σύντομη αναφορά σε ιστορικά στοιχεία για τα μουσικά όργανα που ήταν επιτρεπτό να μαθαίνουν οι γυναίκες να παίζουν. Παρατηρείται ότι στο Δυτικό μουσικό πολιτισμό οι γυναίκες περιορίζονταν στα μουσικά όργανα που μπορούσαν να μάθουν. Σήμερα δεν υπάρχει αυτός ο περιορισμός του φύλου αλλά αντιθέτως πολλές γυναίκες είναι επαγγελματίες μουσικοί, και στα μουσικά σχολεία παρατηρείται τα κορίτσια που φοιτούν εκεί να είναι περισσότερα από τα αγόρια. Στη συνέχεια αναφέρονται έρευνες που δείχνουν πως το φύλο μπορεί να επηρεάσει την άποψη των παιδιών και των ενηλίκων για το τι μουσικό όργανο ταιριάζει να μάθει κάποιος. Παρατηρείται ότι στη νηπιακή ηλικία τα παιδιά δεν έχουν κάποια ιδιαίτερη προτίμηση για το τι μουσικό όργανο τους αρέσει ανάλογα με το φύλο τους. Σε μεγαλύτερες ηλικίες, όμως, υπάρχουν προτιμήσεις για κάποια μουσικά όργανα ανάλογα με το εάν τα όργανα αυτά χαρακτηρίζονται από το περιβάλλον τους ως αντρικά ή γυναικεία. Στην εφηβεία το στερεότυπο του φύλου στην επιλογή ενός μουσικού οργάνου είναι πιο έντονο και παρατηρείται, έφηβοι οι οποίοι μαθαίνουν μουσικά όργανα που κοινωνικά δεν ταιριάζουν με το φύλο τους να μην είναι εύκολα αποδεκτοί από τους συνομηλίκους

τους. Τέλος, οι ενήλικοι παρουσιάζονται να επηρεάζονται από το φύλο ενός παιδιού για το μουσικό όργανο που θα του πρότειναν να μάθει ανάλογα με το αν το μουσικό όργανο αυτό χαρακτηρίζεται αντρικό ή γυναικείο.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η έρευνα και τα αποτελέσματα. Παρατηρήθηκε ότι τη μεγαλύτερη επίδραση του φύλου στο ποιο μουσικό όργανο θα πρότειναν οι συμμετέχοντες στην έρευνα σε ένα παιδί να μάθει, εμφανίζεται στην ομάδα του τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής. Η ομάδα των ανδρών του τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης παρουσιάζει επίδραση του φύλου σε συγκεκριμένα μουσικά όργανα. Τέλος, οι γυναίκες του τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης δεν παρουσιάζουν σχεδόν καμία επίδραση του φύλου.

Στο τρίτο κεφάλαιο συζητούνται τα αποτελέσματα της έρευνας και η σημασία τους στη μουσικοπαιδαγωγική πράξη.

Ευχαριστώ θερμά την κ. Δ. Κόνιαρη για την πολύτιμη βοήθειά της καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου που ήταν επιβλέπουσα της εργασίας!!

Κεφάλαιο 1: Φύλο και επιλογή μουσικού οργάνου

1.1. Ιστορικά στοιχεία

Ιστορικά, στο Δυτικό μουσικό πολιτισμό, οι άντρες είχαν την κυρίαρχη θέση και δύναμη στο επάγγελμα του μουσικού. Μέχρι το 1850, οι περισσότερες οργανωμένες συναυλίες απαγόρευαν την συμμετοχή των γυναικών, επειδή εκείνη την εποχή δεν ήταν σωστό για μια γυναίκα να εμφανίζεται δημόσια. Τα μοναδικά μουσικά όργανα που επέτρεπαν στη γυναίκα να μάθει να παίζει, ήταν η άρπα και το πιάνο στον ιδιωτικό χώρο, για να προσφέρει διασκέδαση στην οικογένεια και τους φίλους. Τα μουσικά όργανα όπως τα κρουστά, τα πνευστά και τα χάλκινα ήταν απαγορευτικά, επειδή οι γυναίκες λόγω του φύλου, θεωρούνταν αδύναμες ή ένα τέτοιο μουσικό όργανο θα χαλούσε την φυσική ομορφιά τους. Το 1904, ένας Αμερικανός διευθυντής ορχήστρας σχολιάζει χαρακτηριστικά ότι «η φύση ποτέ δεν προόριζε το αδύναμο φύλο να γίνει κορνετίστρια, τρομπετίστρια και να παίζει πνευστά μουσικά όργανα. Οι γυναίκες δεν έχουν την ίδια δύναμη που έχουν οι άντρες για να μπορέσουν να τα παίζουν. Από την άλλη δεν μπορούν να παίζουν αυτά τα μουσικά όργανα και ταυτόχρονα να δείχνουν όμορφες» (O'Neill, 1997: 46).

Όπως είναι στην περίπτωση των τραγουδιστών και οργανοπαιχτών, έτσι και οι γυναίκες συνθέτριες είναι γνωστό πως υπήρχαν στην αρχαιότητα. Αργότερα πέρασαν σε μια περίοδο παρακμής, για να αρχίσουν απ' την αρχή την ιστορία τους στα μοναστήρια καλογριών του Μεσαίωνα. Αν και το τραγούδι ήταν η κύρια μουσική ασχολία για τις μοναχές, αργότερα ασχολήθηκαν με το να παίζουν μουσικά όργανα, κι άλλες ασχολήθηκαν με τη μουσική θεωρία και τη σύνθεση. Όσον αφορά τις γυναίκες μουσικούς, έξω από τα μοναστήρια ανάμεσα στους ερασιτέχνες, ένας μικρός αριθμός ένδειξης δείχνει ότι τον 15^ο αιώνα οι αριστοκράτισσες γράφανε κοσμικά τραγούδια, και υπάρχουν άφθονες μαρτυρίες ότι μέχρι τον 17^ο αιώνα στην Ιταλία, Γαλλία, Αγγλία και Γερμανία αριστοκράτισσες συνθέτανε στον ελεύθερό τους χρόνο. Εκτός από τα μοναστήρια δεν υπήρχε επίσημα καθιερωμένη μουσική εκπαίδευση που να ήταν διαθέσιμη για τις γυναίκες και τα κορίτσια του 17^{ου} αιώνα, κι αυτές που γίνανε επαγγελματίες συνθέτριες εκπαιδούνταν στο σπίτι. Το τραγούδι ήταν μια ιδιαίτερα αποδεκτή μουσική πρακτική για τις γυναίκες και αυτός είναι ένας λόγος για τον οποίο είχαν την άδεια να συνθέτουν τη φωνητική μουσική που

τραγουδούσαν συχνά οι ίδιες. Πολλά από τα επιχειρήματα σχετικά με το γιατί οι γυναίκες δεν έπρεπε να αποδώσουν στο επάγγελμα του μουσικού τον 19^ο αιώνα είχε σχέση με το να προστατεύσουν την εργασία για τους άντρες (Green, 1996).

Σήμερα, η συμμετοχή των γυναικών μουσικών σε συναυλίες έχει αυξηθεί, όπως και τα είδη των μουσικών οργάνων που παίζουν. Ωστόσο, ο αριθμός των γυναικών μουσικών δεν είναι ακόμα ίδιος με τον αριθμό των ανδρών μουσικών. Ο αριθμός των γυναικών μουσικών αυξάνεται και πολλές έχουν παράγει μεγάλη ποσότητα δουλειάς, η οποία υπολογίζεται να είναι ίδια με αυτή των ανδρών (Pugh, 1991). Τα κορίτσια είναι διπλάσια από τα αγόρια που μαθαίνουν να παίζουν μουσικά όργανα (ABRSM, 1994) και η αναλογία των κοριτσιών που περνάνε τις εξετάσεις στα μουσικά σχολεία σε σχέση με τα αγόρια, είναι μεγαλύτερη (DES, 1991). Αν και έχουν αυξηθεί οι ευκαιρίες και οι επιτυχίες των γυναικών στη μουσική, οι άντρες εξακολουθούν να έχουν πιο σταθερούς ρόλους στο επάγγελμα του μουσικού.

Ακόμα και αν δεν υπάρχει ένδειξη γενετικών διαφορών στη μουσική ικανότητα, η γενετική δεν φαίνεται να επηρεάζει την επιτυχία και εμπλοκή των κοριτσιών και των αγοριών και των ανδρών και των γυναικών στη μουσική. Αν και η εμπλοκή των κοριτσιών στις μουσικές δραστηριότητες του σχολείου είναι μεγαλύτερη από αυτή των αγοριών, στην ενήλικη ζωή οι άντρες σε μεγαλύτερο ποσοστό κυριαρχούν στο επάγγελμα του μουσικού και φτάνουν σε υψηλότερα επίπεδα επιτυχίας στη μουσική τους καριέρα απ' ότι οι γυναίκες. Πρόσφατη έρευνα δείχνει ότι τα μουσικά επιτεύγματα δεν εξαρτώνται μόνο από την αρχική μουσική ικανότητα, αλλά είναι αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης παραγόντων όπως είναι οι γνωστικοί, κοινωνικοί, περιβαλλοντικοί παράγοντες που είναι κίνητρα με μεμονωμένη εμπειρία, την εκπαίδευση, τις φιλοδοξίες, και τάσεις του ατόμου απέναντι στη μουσική και τη διαδικασία της μουσικής εκπαίδευσης (βλ. Crowther και Durkin 1982, Howe *et al.* 1995, Manturawska 1990, O' Neill και Sloboda, 1997, Sloboda και Howe 1991, Sosniac 1985, 1990). Κάθε ένας από αυτούς τους παράγοντες ξεχωρίζει τα αντρικά και τα γυναικεία μουσικά όργανα σύμφωνα με τις υποθέσεις και τις προσδοκίες για την ανδροπρέπεια και τη θηλυκότητα στον συγκεκριμένο πολιτισμό. Κατά συνέπεια, προκειμένου να γίνουν κατανοητές οι διαφορές του φύλου στο μουσικό επίτευγμα, είναι σημαντικό να ερευνήσουμε την επίδραση του στερεοτύπου του φύλου και τη συμπεριφορά των κοριτσιών και των αγοριών από τη νηπιακή ηλικία μέχρι την ενηλικίωση σε σχέση με τη μουσική.

1.2. Επιλογή μουσικού οργάνου στην παιδική ηλικία

Έρευνες έδειξαν ότι τα αγόρια και τα κορίτσια στην προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία δεν έχουν στερεότυπες ιδέες για το ποια μουσικά όργανα είναι γυναικεία και ποια είναι αντρικά. Αντιθέτως, φαίνεται ότι τα παιδιά επηρεάζονται από τα πρότυπα των συναυλιών, αν δηλαδή δουν έναν άντρα ή μια γυναίκα να παίζει κάποιο μουσικό όργανο θα θέλουν και αυτά να ακολουθήσουν το πρότυπο σύμφωνα με το φύλο τους, ακόμα και αν συμβεί το αντίθετο, αν δηλαδή ένας άντρας παίζει ένα «γυναικείο», σύμφωνα με τα στερεότυπα του πολιτισμού τους, μουσικό όργανο ή μία γυναίκα παίζει ένα «αντρικό» μουσικό όργανο. Τα παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας έχουν προτιμήσεις για το μουσικό όργανο που θα ήθελαν να μάθουν να παίζουν. Τα παιδιά ανάλογα με το φύλο ακολουθούν το αντρικό πρότυπο αν είναι αγόρι και προτιμούν τα αντρικά μουσικά όργανα, και το γυναικείο πρότυπο αν είναι κορίτσι και προτιμούν τα γυναικεία μουσικά όργανα.

1.2.1. Νηπιακή και παιδική ηλικία

Οι Carter και McCloskey (1994) υποστήριζαν ότι οι αντιλήψεις των παιδιών για την επίδραση του φύλου στο μουσικό όργανο ποικίλει με την ηλικία.

Οι Bruce και Kemp (1993) παρατήρησαν ότι η προτίμηση των μουσικών οργάνων για παιδιά ηλικίας 5 έως 7 ετών αλλάζει ανάλογα με το φύλο του μουσικού που παρατηρούν να παίζει ένα μουσικό όργανο. Η μελέτη περιέλαβε μια σειρά συναυλιών σε τέσσερα σχολεία. Σε αυτές τις συναυλίες, τα μουσικά όργανα παίχτηκαν σε διαφορετικά σχολεία από εκπροσώπους και των δύο φύλων ώστε να μελετηθεί η επίδραση του φύλου του μουσικού στην προτίμηση των παιδιών για το συγκεκριμένο μουσικό όργανο. Για παράδειγμα ενώ το τρομπόνι χαρακτηρίζεται συνήθως ως τυπικό αντρικό μουσικό όργανο, περίπου 20% των κοριτσιών εκδήλωσαν ενδιαφέρον να μάθουν να παίζουν τρομπόνι αφού παρακολούθησαν μια συναυλία στην οποία μία γυναίκα έπαιζε τρομπόνι. Αντιθέτως, σε ένα άλλο σχολείο, μόνο 2% των κοριτσιών παρουσίασε παρόμοιο ενδιαφέρον αφού είδαν έναν άντρα να παίζει τρομπόνι. Παρόμοια αποτελέσματα βρέθηκαν για την επιλογή των αγοριών για το φλάουτο.

Οι Abeles και Porter (1978) παρουσίασαν σε κορίτσια και αγόρια ηλικίας 5 έως 10 ετών διάφορες εικόνες μουσικών οργάνων και τους έπαιξαν ηχογραφημένη

μουσική αυτών των οργάνων. Στη συνέχεια ζήτησαν από τα παιδιά να δείξουν ποιες είναι οι προτιμήσεις τους για τα μουσικά όργανα που τους παρουσιάστηκαν. Τα αποτελέσματα προτίμησης σχετίστηκαν στη συνέχεια με τα αποτελέσματα του βαθμού θηλυκότητας/ανδροπρέπειας που είχαν λάβει για τα συγκεκριμένα όργανα, σε μια άλλη μελέτη τους, από ενήλικους συμμετέχοντες. Τα αποτελέσματα παρουσίασαν σημαντική επίδραση της ηλικίας. Τα παιδιά μικρότερης ηλικίας δεν φάνηκε να δείχνουν καμία ιδιαίτερη προτίμηση για συγκεκριμένα μουσικά όργανα, σε σχέση με το φύλο τους. Αντιθέτως, παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας έδειξαν να προτιμούν να μάθουν να παίζουν τα μουσικά όργανα σύμφωνα με το στερεότυπο του φύλου, δηλαδή, τα κορίτσια επέλεξαν τα χαρακτηριζόμενα ως «γυναικεία» μουσικά όργανα και τα αγόρια επέλεξαν τα «αντρικά» μουσικά όργανα. Μια πιο προσεκτική ανάλυση έδειξε ότι, τα κορίτσια επέλεξαν μια ευρύτερη ποικιλία μουσικών οργάνων στην οποία συμπεριλαμβάνονται τα αντρικά και τα γυναικεία μουσικά όργανα, ενώ κυρίως οι επιλογές των αγοριών ήταν πιο στενές και εντοπίζονταν μέσα στα πλαίσια της κλίμακας των αντρικών μουσικών οργάνων.

Τα συμπεράσματα της μελέτης των Harrison και O' Neill (2000) δείχνουν ότι υπάρχουν σαφείς διαφορές στο 7^ο με το 8^ο έτος της ηλικίας όσον αφορά τις προτιμήσεις των αγοριών και των κοριτσιών για τα μουσικά όργανα. Οι σχέσεις του στερεότυπου του φύλου των μουσικών οργάνων είναι στενά συνδεδεμένες με τις προτιμήσεις προς συγκεκριμένα μουσικά όργανα. Οι ερευνητές ζήτησαν από τα παιδιά να διευκρινίσουν ποια από τα μουσικά όργανα θα επιθυμούσαν να μάθουν να παίζουν. Τα μουσικά όργανα που προτίμησαν περισσότερο τα κορίτσια να μάθουν να παίζουν ήταν τα ακόλουθα: πιάνο 22,1%, φλάουτο 20,3%, φλογέρα 10,5%, βιολί 10,5%. Τα μουσικά όργανα που προτίμησαν περισσότερο τα αγόρια να μάθουν να παίζουν ήταν τα ακόλουθα: κιθάρα 23,8%, ντράμς 17,8%, πλήκτρα 11,4% τρομπέτα 10,3%. Επίσης οι Harrison και O' Neill (2000) έδειξαν στην έρευνά τους ότι, ενώ τα περισσότερα παιδιά γνώριζαν ότι μπορούν να μάθουν να παίζουν όλα τα μουσικά όργανα και τα αγόρια και τα κορίτσια, πάνω από 50% των κοριτσιών που συμμετείχαν έδειξαν ότι η τρομπέτα και τα ντράμς θα παίζονταν από τα αγόρια και ότι το φλάουτο θα παιζόταν από τα κορίτσια. Ομοίως, περίπου 50% των αγοριών δήλωσαν ότι τα αγόρια θα έπαιζαν τρομπέτα, ντραμς και κιθάρα και τα κορίτσια θα έπαιζαν φλάουτο. Το ποσοστό αυξήθηκε αρκετά όταν τα παιδιά κλήθηκαν να κάνουν μια αναγκαστική επιλογή μεταξύ της κατηγορίας των κοριτσιών και της κατηγορίας των αγοριών για τα μουσικά όργανα που τοποθετήθηκαν και για τις δύο κατηγορίες.

Παραδείγματος χάριν, 89,5% των κοριτσιών που συμμετείχαν και 79,5% των αγοριών που συμμετείχαν έδειξαν ότι το φλάουτο θα παιζόταν από τα κορίτσια, και 91,9% των κοριτσιών που συμμετείχαν και 93,5% των αγοριών που συμμετείχαν έδειξαν ότι τα ντραμς θα παίζονταν από τα αγόρια.

Αυτά τα αποτελέσματα είναι παρόμοια με τα συμπεράσματα των O' Neill και Boulton (1996) για τις επιλογές μουσικών οργάνων παιδιών ηλικίας 9-11 ετών. Οι O'Neill και Boulton (1996) υποστηρίζουν ότι η επίδραση του στερεότυπου του φύλου σε αυτές τις επιλογές είναι ήδη καλά καθιερωμένη από την ηλικία των 7-8 ετών.

Οι Delzell και Leppla (1992) παρουσίασαν σε παιδιά ηλικίας 9 έως 10 ετών εικόνες οκτώ μουσικών οργάνων και τους ζήτησαν να δείξουν αυτό που θα προτιμούσαν να μάθουν να παίζουν. Τα κορίτσια προτίμησαν να μάθουν να παίζουν το φλάουτο, το κλαρινέτο και το βιολί, και τα αγόρια προτίμησαν να μάθουν να παίζουν τα ντραμς, το σαξόφωνο και την τρομπέτα. Εντούτοις, η πλειοψηφία των αγοριών θέλησε να μάθει να παίζει είτε τα ντραμς είτε το σαξόφωνο, ενώ η πλειοψηφία των κοριτσιών παρουσίασε μια προτίμηση προς μια ευρύτερη επιλογή μουσικών οργάνων. Σε μια άλλη έρευνα ζήτησαν από τα παιδιά να απαντήσουν, ποια από τα 28 ζευγάρια μουσικών οργάνων, πίστευαν ότι ένα κορίτσι θα επιθυμούσε να μάθει να παίζει (50 τοις εκατό των ανταποκρινόμενων), ή ένα αγόρι θα επιθυμούσε να μάθει να παίζει (50 τοις εκατό των ανταποκρινόμενων). Οι ερωτήσεις διανεμήθηκαν τυχαία στους συμμετέχοντες που ήταν αγόρια και κορίτσια. Τα συμπεράσματα έδειξαν ότι τα κορίτσια συμμετέχοντες ήταν ακριβέστερα στο να προβλέψουν ποια μουσικά όργανα θα προτιμούσαν τα αγόρια να μάθουν να παίζουν, απ' ό,τι τα αγόρια συμμετέχοντες για την πρόβλεψη που κάνανε σχετικά με το ποια μουσικά όργανα θα επιθυμούσαν να μάθουν να παίζουν τα κορίτσια. Οι ερευνητές απέδωσαν τα αποτελέσματα αυτά στο ότι τα αγόρια παρουσιάζουν ενδιαφέρον για έναν περιορισμένο αριθμό μουσικών οργάνων, ενώ τα κορίτσια παρουσιάζουν ενδιαφέρον για μια ευρύτερη ποικιλία μουσικών οργάνων, καθιστώντας, κατά συνέπεια, δυσκολότερο για τα αγόρια να μπορέσουν να προβλέψουν τις επιλογές τους.

Βασισμένοι στα συμπεράσματα των Delzell και Leppla (1992), οι O' Neill και Boulton (1996) παρουσίασαν 6 μουσικά όργανα σε 153 παιδιά, αγόρια και κορίτσια, ηλικίας 9 έως 11 ετών, και τα ρώτησαν (α) ποια από τα έξι μουσικά όργανα θα 'θελαν να μάθουν, και (β) γιατί τα κορίτσια ή τα αγόρια πρέπει ή δεν πρέπει να παίζουν ένα συγκεκριμένο μουσικό όργανο. Η αιτιολόγηση των ερευνητών για το δεύτερο

ερώτημα ήταν πως θα επέτρεπε στα παιδιά να επιλέξουν μόνα τους τα μουσικά όργανα που προτιμούσαν και θέλησαν να εξασφαλίσουν το ότι τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να απορρίψουν τις στερεότυπες απόψεις σε σχέση με το φύλο, εάν απαντούσαν ότι όλα τα μουσικά όργανα ήταν κατάλληλα και για τα δύο φύλα. Τα μουσικά όργανα που είχαν συμπεριλάβει στην έρευνά τους ήταν δύο τυπικά χαρακτηριζόμενα «γυναικεία» μουσικά όργανα (το φλάουτο και το βιολί), δύο «αντρικά» μουσικά όργανα (τα ντραμς και η τρομπέτα), και δύο μουσικά όργανα που έχουν χαρακτηριστεί ουδέτερα (το πιάνο και η κιθάρα). Στη συνέχεια τα παιδιά κλήθηκαν να ταξινομήσουν σε μια σειρά τα μουσικά όργανα ξεκινώντας από αυτό που επιθυμούσαν πιο πολύ να μάθουν να παίζουν μέχρι αυτό που επιθυμούσαν λιγότερο να μάθουν να παίζουν. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ενώ τα κορίτσια προτίμησαν τα τυπικά γυναικεία μουσικά όργανα όπως το πιάνο, το φλάουτο και το βιολί, τα αγόρια προτίμησαν τα τυπικά αντρικά μουσικά όργανα, όπως την κιθάρα, τα ντραμς και την τρομπέτα.

Στο δεύτερο μέρος της έρευνας τα παιδιά ρωτήθηκαν γιατί ορισμένα μουσικά όργανα δεν πρέπει να επιλεγούν από τα μέλη ενός από τα δύο φύλα. Παραδείγματος χάριν, τους ρώτησαν γιατί ένα αγόρι δεν πρέπει να παίζει φλάουτο. Οι απαντήσεις που πήραν και από τα αγόρια και από τα κορίτσια ήταν: γιατί "δεν είχαν δει ποτέ ένα αγόρι να παίζει φλάουτο", ή επειδή "αυτό το μουσικό όργανο είναι για τα κορίτσια". Τα αγόρια απάντησαν ότι: "δεν μας αρέσει ο ήχος". Οι ερευνητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι αντιλήψεις των παιδιών για τα μουσικά όργανα επηρεάστηκαν από τις αντιλήψεις και τις παρατηρήσεις των ενηλίκων για την επιλογή των μουσικών οργάνων μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Συνολικά, η γενική εικόνα είναι ότι τόσο τα κορίτσια όσο και τα αγόρια μπορούν να εμποδιστούν στην επιλογή τους για ένα μουσικό όργανο εάν αυτό το όργανο αποδίδεται, σύμφωνα με το στερεότυπο του φύλου, στο αντίθετο από το δικό τους φύλο (π.χ., ένας άντρας να παίζει φλάουτο ή μία γυναίκα να παίζει ντράμς).

1.2.2. Εφηβεία

Οι Crowther και Durkin's (1982) μελέτησαν μαθητές γυμνασίου στην Αγγλία ηλικίας 12 έως 18 ετών. Έδειξαν ότι η επίδραση του φύλου στην επιλογή του μουσικού οργάνου είναι πολύ σημαντική. Για παράδειγμα στο μεγαλύτερο ποσοστό τα κορίτσια επέλεξαν το φλάουτο και τα αγόρια τις κιθάρες.

Κάτι όμως που είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον είναι ότι στην εφηβεία διαπιστώνεται ότι τα παιδιά που παραβιάζουν τα στερεότυπα του φύλου είναι λιγότερο δημοφιλή, και δέχονται εχθρικά πειράγματα από τους συνομηλίκους τους, οι οποίοι ακολουθούν αυτά τα στερεότυπα. Σε σχέση με τη μουσική, δύο μελέτες υποστηρίζουν αυτή την άποψη.

Το 1992 οι Howe και Sloboda πήραν συνέντευξη από 42 ταλαντούχους μουσικούς ηλικίας 10 έως 17 ετών, οι οποίοι φοιτούσαν σε μουσικό σχολείο. Πολλοί από αυτούς τους νέους (26 τοις εκατό) ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν έντονα προβλήματα με τους συνομηλίκους τους πριν από την φοίτησή τους στο μουσικό σχολείο. Αυτά τα προβλήματα περιλάμβαναν τη μειωμένη δημοτικότητα και την αύξηση του φόβου μη αποδοχής τους, ως αποτέλεσμα του ότι έπαιζαν μουσικά όργανα τα οποία δεν συμφωνούσαν με τα στερεότυπα των συνομηλίκων τους. Αυτά τα προβλήματα ήταν τόσο σοβαρά που μερικά από τα παιδιά σκέφτηκαν ακόμη και να παρατήσουν την εκμάθηση των συγκεκριμένων μουσικών οργάνων. Ένα αγόρι σπουδαστής αναφέρει: "θυμάμαι τον εαυτό μου να σκέφτομαι κατά καιρούς, πόσο πολύ επιθυμούσα να σταματήσω το βιολί, επειδή στο παλιό σχολείο που πήγαινα, το οποίο δεν ήταν μουσικό σχολείο, υπήρχε μεγάλη πίεση από τους άλλους οι οποίοι σκέφτονταν ότι αυτό το μουσικό όργανο ήταν αβέβαιο και παράξενο να το παίζω εγώ" (O'Neill, 1997: 55). Πολλά από τα παιδιά που παρουσίασαν τις δυσκολίες ως αποτέλεσμα των άλλων παιδιών που δεν εκτιμούν τις μουσικές προτιμήσεις τους, είπαν ότι εκτίμησαν το ότι είχαν την ευκαιρία στη συνέχεια να είναι σε ένα περιβάλλον όπου ήταν και με άλλους μουσικούς σπουδαστές.

Οι O'Neill και Boulton (1995) ζήτησαν από τα παιδιά να βάλουν στη σειρά έξι μουσικά όργανα (πιάνο, φλάουτο, κιθάρα, τρομπέτα, βιολί, ντραμς) αρχίζοντας από αυτό που θα προτιμούσαν περισσότερο να μάθουν να παίζουν, σε αυτό που θα προτιμούσαν λιγότερο να μάθουν να παίζουν. Μετά τους ζήτησαν να σκεφτούν το πρώτο μουσικό όργανο που θα επέλεγαν και να πουν πως πίστευαν πως θα αντιδρούσαν οι συμμαθητές τους και τους δόθηκαν τέσσερα υποθετικά παραδείγματα

(ένα αγόρι που έπαιζε το πιο δημοφιλές, και ξεχωριστά, το λιγότερο δημοφιλές μουσικό όργανο και ένα κορίτσι το οποίο έπαιζε το πιο δημοφιλές, και ξεχωριστά, το λιγότερο δημοφιλές μουσικό όργανο). Τα παιδιά απάντησαν (α) πως εξαρτιόταν από το κατά πόσο δημοφιλές θεωρούσαν το παιδί (β) πόσο θα αγνοούσαν οι συμμαθητές το παιδί (γ) κατά πόσο πίστευαν πως θα αγνοούσαν ή θα επέλεγαν το παιδί οι συμμαθητές του. Η σειρά με την οποία δόθηκαν τα τέσσερα παραδείγματα στα παιδιά ήταν τυχαία. Στα αποτελέσματα φάνηκε ότι και τα κορίτσια και τα αγόρια που συμμετείχαν στη μελέτη, πίστευαν ότι ένα παιδί του ίδιου φύλου με αυτούς θα το αγνοούσαν περισσότερο, αν έπαιζε ένα μουσικό όργανο το οποίο στερεοτυπικά θεωρούσαν ακατάλληλο. Αυτές οι αρνητικές αντιδράσεις από τους φίλους τους δεν είναι ασήμαντες. Το να υπόκειται σε αρνητική στάση και να είναι χαμηλά στη δημοτικότητα είναι δύο από τα πιο θλιβερά και ενδεχομένως καταστροφικά πράγματα, και αυτές οι απόψεις των φίλων τους τους προκαλούν προβλήματα σχέσεων κατά την παιδική ηλικία (Boulton και Smith 1991, 1994, Parker και Asher 1987). Παρ' όλα αυτά δε θα ήταν παράλογο να υποθέσουμε ότι τα παιδιά δε θα είχαν τόσο αρνητική αντιμετώπιση, αν οι επιλογές τους δεν προκαλούσαν αντιδράσεις. Παρουσιάζοντας αυτήν την εκτίμηση προκαλεί έκπληξη, καθώς ο MacKenzie (1991) πρόσφατα αναφέρει ότι σχετικά λίγες έρευνες έχουν γίνει όσον αφορά τους λόγους που τα παιδιά αποφασίζουν να μάθουν να παίζουν τα μουσικά όργανα ή γιατί αποφεύγουν κάποια από αυτά ή όλοι τους αποφεύγουν όλα τα μουσικά όργανα.

Μια εξήγηση για τον αποκλεισμό που τα αγόρια και τα κορίτσια αντιμετωπίζουν σε σχέση με την επιλογή των μουσικών οργάνων που κάνουν βασίζεται πάνω σε μελέτες που έχουν γίνει για την επίδραση του φύλου στην εφηβεία (Best 1983, Damon 1977, Sroufe *et al.* 1993, Thorne 1986, Thorne και Luria 1986). Αυτές οι μελέτες έχουν διαπιστώσει ότι τα παιδιά, πριν από την εφηβεία, τείνουν στο να αντιδρούν θετικά προς τους ισάξιους οι οποίοι εκθέτουν μια συμπεριφορά που στερεοτυπικά θεωρείται ακατάλληλη προς το φύλο του γένους, κάτι που αλλάζει δραματικά στην εφηβεία τους.

1.3. Επιλογή μουσικού οργάνου και ενήλικες

Ο Macloed (1993), πραγματοποίησε στη δεκαετία του '80 μία έρευνα σε μουσικούς μεγάλων συμφωνικών ορχηστρών. Αυτή η έρευνα έδειξε ότι το 90% των αρπιστών και μόνο το 2% της τούμπας ήταν γυναίκες. Το ερώτημα που προκύπτει είναι εάν η διαφορά αυτή στα ποσοστά των μουσικών σε σχέση με το φύλο τους για τα συγκεκριμένα μουσικά όργανα σχετίζεται με τις γενικότερες πεποιθήσεις για το εάν κάποια μουσικά όργανα ταιριάζουν με το φύλο ή όχι.

Σε μία σειρά σχετικών μελετών οι Abeles και Porter (1978) συστηματικά εξέτασαν τα στερεότυπα του φύλου στην επιλογή των μουσικών οργάνων από ενήλικες. Ζήτησαν από προπτυχιακούς σπουδαστές μουσικούς και μη μουσικούς να καθορίσουν την τοποθέτηση οκτώ μουσικών οργάνων ως αντρικά και γυναικεία. Στους συμμετέχοντες παρουσιάστηκαν τυχαία διαταγμένα ζευγάρια μουσικών οργάνων και κλήθηκαν να κυκλώσουν το μουσικό όργανο που θεώρησαν ότι είναι πιο αντρικό. Βρήκαν έναν τέλειο συσχετισμό για την ταξινομημένη εκτίμηση φύλου μεταξύ των δύο ομάδων. Τα πιο αντρικά μουσικά όργανα ήταν τα ντραμς, το τρομπόνι, και η τρομπέτα και τα πιο γυναικεία μουσικά όργανα ήταν το φλάουτο, το βιολί και το κλαρινέτο. Το βιολοντσέλο και το σαξόφωνο ταξινομήθηκαν στη μέση.

1.3.1. Τα μουσικά όργανα που επιλέγουν οι ενήλικες για τα παιδιά τους

Οι Abeles και Porter (1978) στη συνέχεια της προηγούμενης μελέτης τους διαπίστωσαν ότι, κατά την επιλογή ενός μουσικού οργάνου υποθετικά για μια κόρη ή έναν γιο, οι ενήλικοι συμμετέχοντες έτειναν στο να επιλέγουν τα μουσικά όργανα που συνδέθηκαν παραδοσιακά με τις γυναίκες για την κόρη τους, π.χ., κλαρινέτο, φλάουτο και βιολί, και τα μουσικά όργανα που συνδέθηκαν παραδοσιακά με τους άνδρες για τον γιο τους, π.χ., ντραμς, τρομπόνι και τρομπέτα. Δεν υπήρξε καμία σημαντική διαφορά φύλων στις προτιμήσεις που παρουσιάστηκαν για το βιολοντσέλο και το σαξόφωνο. Οι Abeles και Porter κατέληξαν στο συμπέρασμα, ότι τα αποτελέσματά τους προτείνουν αλλά δεν καθορίζουν ότι οι γονείς μπορούν να ενθαρρύνουν τους γιους και τις κόρες τους, να επιλέξουν τα μουσικά όργανα βασισμένοι σε στερεότυπες ιδέες για το ποια μουσικά όργανα ταιριάζουν ή όχι με το φύλο των παιδιών τους.

Τα συμπεράσματά τους στηρίζονται σε προηγούμενη έρευνα η οποία μελετά το στερεότυπο του φύλου στην επιλογή παιχνιδιών από τους γονείς για ένα παιδί. Οι Seavey *et al.* (1975) ζήτησαν από ενήλικους να αλληλεπιδράσουν και να επιλέξουν ένα παιχνίδι για ένα νήπιο ηλικίας τριών μηνών το οποίο το ντύσανε σε ένα κίτρινο φορμάκι. Στους μισούς ενήλικους είπαν ότι το νήπιο ήταν κορίτσι και στους άλλους μισούς είπαν ότι το νήπιο ήταν αγόρι. Διάφορα παιχνίδια ήταν διαθέσιμα για τους ενήλικους για να επιλέξουν μέσα από αυτά στα οποία συμπεριλαμβανόταν ένα παιχνίδι στερεοτυπικά αγορίστικο (μία μικρή λαστιχένια μπάλα), ένα στερεοτυπικά κοριτσίστικο παιχνίδι (μία κούκλα), και ένα ουδέτερο παιχνίδι (ένα πλαστικό δακτύλιο). Όπως ήταν αναμενόμενο, οι συμμετέχοντες ήταν πιθανότερο να επιλέξουν την κούκλα για το νήπιο, εάν τους είχαν πει ότι ήταν κορίτσι. Αντιθέτως, όταν το νήπιο ήταν χαρακτηρισμένο ως αγόρι, οι ενήλικοι ήταν πιθανότερο να επιλέξουν το ουδέτερο σε σχέση με το φύλο παιχνίδι είτε τη μπάλα ποδοσφαίρου είτε την κούκλα.

Οι Stern και Karraker (1989) διαπίστωσαν ότι κατά μέσον όρο οι ενήλικοι είναι πιθανότερο να δώσουν κούκλες σε νήπια τα οποία πιστεύουν ότι είναι κορίτσια, και τα αγορίστικα παιχνίδια όπως τις μπάλες και εργαλεία σε νήπια τα οποία πιστεύουν ότι είναι αγόρια.

Όπως οι Golombok και Fivush (1994) επισήμαναν ότι, ακόμα κι αν οι ενήλικοι δεν κάνουν συνειδητά αυτές τις διακρίσεις, εντούτοις συμπεριφέρονται με πολύ διαφορετικούς τρόπους ανάλογα με το φύλο του παιδιού που έχουν απέναντί τους. Είναι δυνατό ένα παρόμοιο φαινόμενο να υπάρχει μεταξύ των γονέων και των δασκάλων σχετικά με την επιλογή των μουσικών οργάνων.

Κεφάλαιο 2: Η έρευνα

2.1. Εισαγωγή

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το Φεβρουάριο του 2007 στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και απευθύνθηκε σε φοιτητές του τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης και φοιτητές του τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής. Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκε η δεύτερη ομάδα είναι το ότι σε σημαντικό βαθμό οι φοιτητές αυτοί θα ασχοληθούν αργότερα με την γενική εκπαίδευση επομένως οι απόψεις τους μπορεί να επηρεάσουν τα παιδιά που θα συναντήσουν σε σχέση με πιθανές μουσικές τους επιλογές.

2.2. Μεθοδολογία

Έγινε έρευνα με ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου σχετικά με το κατά πόσο το φύλο ενός παιδιού επηρεάζει την άποψη που έχουν οι ερωτώμενοι για το τι μουσικό όργανο θα μπορούσε να μάθει να παίζει. Το ερωτηματολόγιο που δόθηκε είχε την εικόνα ενός κοριτσιού και ενός αγοριού και μια σειρά μουσικών οργάνων. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν για το κάθε μουσικό όργανο εάν θα το πρότειναν να το μάθει το αγόρι, το κορίτσι ή και τα δύο (βλ. Παράρτημα).

2.3. Συμμετέχοντες

Στην έρευνα πήραν μέρος 40 φοιτητές και η δειγματοληψία ήταν τυχαία. Από αυτούς 20 ήταν φοιτητές του τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης (10 γυναίκες και 10 άντρες) και 20 ήταν φοιτητές του τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής (10 γυναίκες και 10 άντρες). Δημιουργήθηκαν τέσσερις ομάδες ερωτηματολογίου ανάλογα με το τμήμα φοίτησης και το φύλο των συμμετεχόντων στην έρευνα.

Πιο συγκεκριμένα: (α) Η ομάδα γυναίκες-MET (γ-MET) (ηλικίες 19-25). Από αυτές έξι γυναίκες έπαιζαν πιάνο, δύο γυναίκες έπαιζαν κλαρινέτο, μία γυναίκα έπαιζε άρπα, μία γυναίκα έπαιζε φλάουτο και δύο γυναίκες ασχολούνταν με το τραγούδι. (β) Η ομάδα άντρες-MET (α-MET) (ηλικίες 19-23). Από αυτούς πέντε

άντρες έπαιζαν πιάνο, δύο άντρες έπαιζαν βιολί, ένας άντρας ασχολιόταν με το τραγούδι, ένας άντρας έπαιζε κιθάρα, ένας άντρας έπαιζε λαούτο, (γ) η ομάδα γυναίκες-ΕΚΠ (γ-ΕΚΠ) (ηλικίες 18-23) (δ) και η ομάδα άντρες-ΕΚΠ (α-ΕΚΠ) (ηλικίες 18-22) ένας άντρας έπαιζε πιάνο, ένας άντρας έπαιζε κιθάρα.

2.4. Αποτελέσματα

2.4.1. Γυναίκες MET

Όσον αφορά τις γ- MET παρατηρήθηκε ότι:

(α) Το πιάνο και το βιολί επιλέχθηκαν ως μουσικά όργανα που μπορούν να μάθουν και τα δύο παιδιά (αγόρι και κορίτσι) (100%).

(β) Όσον αφορά τα μουσικά όργανα που επιλέχθηκαν να μάθουν μόνο το αγόρι ή και οι δύο είναι τα εξής με τα αντίστοιχα ποσοστά απαντήσεων: τούμπα (70%, 30%), τρομπόνι (60%, 40%), ηλεκτρικό μπάσο (50%, 50%), τρομπέτα (40%, 60%), κοντραμπάσο (40%, 60%), ποντιακή λύρα (40%, 60%), νταούλι (30%, 70%), σαξόφωνο (20%, 80%), εκκλησιαστικό όργανο (20%, 80%) και κλαρινέτο (10%, 90%).

(γ) Όσον αφορά τα μουσικά όργανα που επιλέχθηκαν να μάθουν μόνο το κορίτσι ή και οι δύο είναι τα εξής με τα αντίστοιχα ποσοστά απαντήσεων: άρπα (50%, 50%) και φλάουτο (20%, 80%).

(δ) Τα ντράμς είναι το μόνο μουσικό όργανο που επιλέχθηκε να μάθουν αγόρι, κορίτσι ή και οι δύο με αντίστοιχα ποσοστά επιλογής: 20%, 10% και 70%.

2.4.2. Άντρες MET

Όσον αφορά τους α-MET παρατηρήθηκε ότι:

(α) Δεν επιλέχθηκε κάποιο μουσικό όργανο που όλοι να συμφώνησαν ότι μπορούν να μάθουν μόνο και οι δύο.

(β) Όσον αφορά τα μουσικά όργανα που επιλέχθηκαν να μάθουν μόνο το αγόρι ή και οι δύο είναι τα εξής με τα αντίστοιχα ποσοστά απαντήσεων: κοντραμπάσο (70%, 30%), εκκλησιαστικό όργανο (50%, 50%) και πιάνο (10%, 90%).

(γ) Το φλάουτο (40%, 60%) επιλέχθηκε ως το μουσικό όργανο που μπορούν να το μάθουν μόνο το κορίτσι ή και οι δύο.

(δ) Όσον αφορά τα μουσικά όργανα που επιλέχθηκαν να μάθουν αγόρι, κορίτσι ή και οι δύο είναι τα εξής με τα αντίστοιχα ποσοστά απαντήσεων: ντραμς (70%, 20%, 10%), τούμπα (70%, 10%, 20%), τρομπόνι (70%, 10%, 20%), νταούλι (70%, 10%, 20%), ποντιακή λύρα (60%, 30%, 10%), τρομπέτα (60%, 20%, 20%), ηλεκτρικό μπάσο (50%, 20%, 30%), κλαρινέτο (40%, 20%, 40%), σαξόφωνο (30%, 10%, 60%), βιολί (20%, 10%, 70%) και άρπα (10%, 80%, 10%).

Πίνακας 1

Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης

	<u>Γυναίκες</u>			<u>Άντρες</u>		
	αγόρι	κορίτσι	και οι δύο	αγόρι	κορίτσι	και οι δύο
Πιάνο	–	–	100%	10%	–	90%
Εκκλ. Όργανο	20%	–	80%	50%	–	50%
Άρπα	–	50%	50%	10%	80%	10%
Βιολί	–	–	100%	20%	10%	70%
Κοντραμπάσο	40%	–	60%	70%	30%	–
Ποντιακή λύρα	40%	–	60%	60%	30%	10%
Φλάουτο	–	20%	80%	–	40%	60%
Κλαρινέτο	10%	–	90%	40%	20%	40%
Τρομπέτα	40%	–	60%	60%	20%	20%
Τούμπα	70%	–	30%	70%	10%	20%
Τρομπόνι	60%	–	40%	70%	10%	20%
Σαξόφωνο	20%	–	80%	30%	10%	60%
Ηλ. Μπάσο	50%	–	50%	50%	20%	30%
Ντραμς	20%	10%	70%	70%	20%	10%
Νταούλι	30%	–	70%	70%	10%	20%

2.4.3. Γυναίκες ΕΚΠ

Όσον αφορά τις γ- ΕΚΠ παρατηρήθηκε ότι:

(α) Δεν επιλέχθηκε κανένα μουσικό όργανο που να μπορούν να μάθουν και οι δύο.

(β) Όσον αφορά τα μουσικά όργανα που επιλέχθηκαν να μάθουν μόνο το αγόρι ή και οι δύο είναι τα εξής με τα αντίστοιχα ποσοστά απαντήσεων: τούμπα (90%, 10%), εκκλ. όργανο (80%, 20%), κλαρινέτο (80%, 20%), τρομπέτα (80%, 20%), νταούλι (80%, 20%), ηλ. μπάσο (70%, 30%), σαξόφωνο (60%, 40%) και ντραμς (60%, 40%).

(γ) Δεν επιλέχθηκαν μουσικά όργανα που να είναι κατεξοχήν γυναικεία (δηλαδή να μάθουν το κορίτσι ή και οι δύο).

(δ) Όσον αφορά τα μουσικά όργανα που επιλέχθηκαν να μάθουν αγόρι, κορίτσι ή και οι δύο είναι τα εξής με τα αντίστοιχα ποσοστά απαντήσεων: ποντιακή λύρα (80%, 10%, 10%), τρομπόνι (70%, 10%, 20%), κοντραμπάσο (40%, 10%, 50%), φλάουτο (20%, 60%, 20%), άρπα (10%, 60%, 30%), βιολί (10%, 40%, 50%) και πιάνο (10%, 10%, 80%).

2.4.4. Άντρες ΕΚΠ

Όσον αφορά τους α-ΕΚΠ παρατηρήθηκε ότι:

(α) δεν υπάρχουν μουσικά όργανα που επιλέχθηκαν να μάθουν μόνο και οι δύο.

(β) Όσον αφορά τα μουσικά όργανα που επιλέχθηκαν να μάθουν μόνο το αγόρι ή και οι δύο είναι τα εξής με τα αντίστοιχα ποσοστά απαντήσεων: τούμπα (90%, 10%), ποντιακή λύρα (80%, 20%), ντραμς (80%, 20%), τρομπόνι (70%, 30%) και τρομπέτα (60%, 40%).

(γ) Η άρπα (80%, 20%) είναι το μουσικό όργανο που μπορεί να χαρακτηριστεί κατεξοχήν γυναικείο (δηλαδή επιλέχθηκε για να το μάθουν μόνο το κορίτσι ή και οι δύο).

(δ) Όσον αφορά τα μουσικά όργανα που επιλέχθηκαν ότι μπορούν να μάθουν αγόρι, κορίτσι ή και οι δύο είναι τα εξής με τα αντίστοιχα ποσοστά απαντήσεων: κλαρινέτο (80%, 10%, 10%), νταούλι (70%, 20%, 10%), κοντραμπάσο (70%, 10%, 20%), ηλεκτρικό μπάσο (70%, 10%, 20%), σαξόφωνο (60%, 20%, 20%),

εκκλησιαστικό όργανο (50%, 20%, 30%), βιολί (30%, 10%, 60%), φλάουτο (20%, 50%, 30%) και πιάνο (20%, 30%, 50%).

Πίνακας 2

Εκπαιδευτική Και Κοινωνική Πολιτική

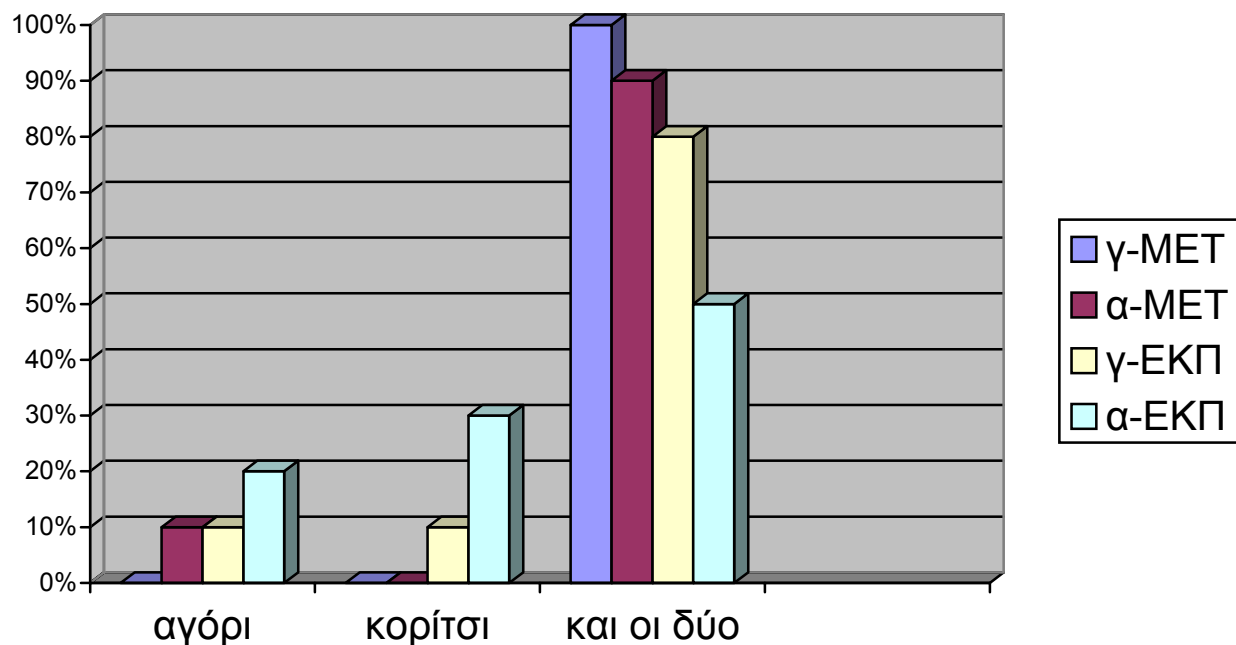
Γυναίκες

Άντρες

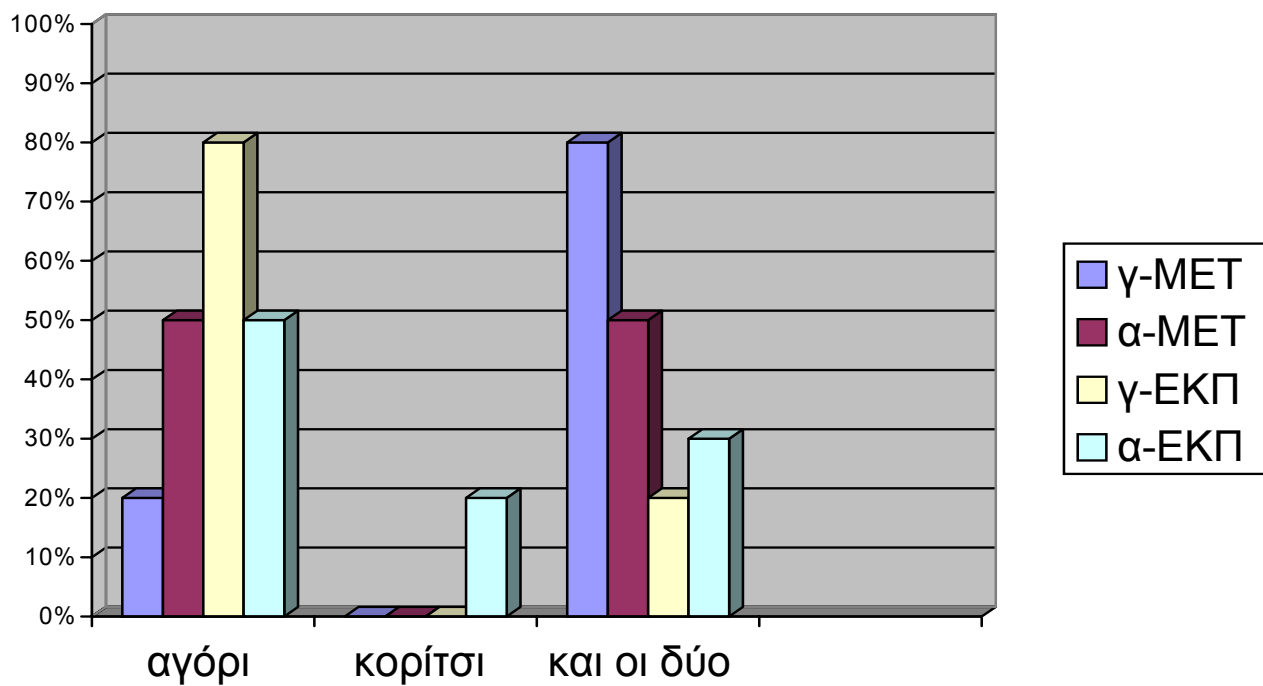
	αγόρι	κορίτσι	και οι δύο	αγόρι	κορίτσι	και οι δύο
Πιάνο	10%	10%	80%	20%	30%	50%
Εκκλ. Όργανο	80%	—	20%	50%	20%	30%
Άρπα	10%	60%	30%	—	80%	20%
Βιολί	10%	40%	50%	30%	10%	60%
Κοντραμπάσο	40%	10%	50%	70%	10%	20%
Ποντιακή λύρα	80%	10%	10%	80%	—	20%
Φλάουτο	20%	60%	20%	20%	50%	30%
Κλαρινέτο	80%	—	20%	80%	10%	10%
Τρομπέτα	80%	—	20%	60%	—	40%
Τούμπα	90%	—	10%	90%	—	10%
Τρομπόνι	70%	10%	20%	70%	—	30%
Σαξόφωνο	60%	—	40%	60%	20%	20%
Ηλ. Μπάσο	70%	—	30%	70%	10%	20%
Ντραμς	60%	—	40%	80%	—	20%
Νταούλι	80%	—	20%	70%	20%	10%

2.4.5. Πίνακες για το κάθε μουσικό όργανο

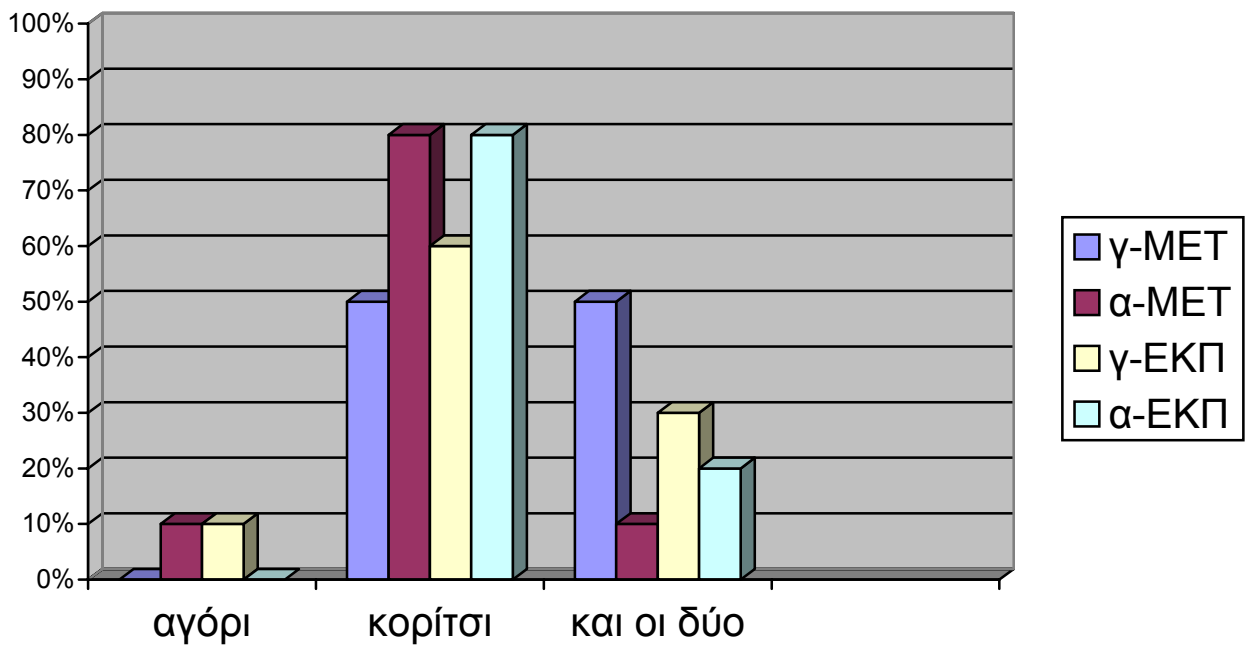
A) Πιάνο

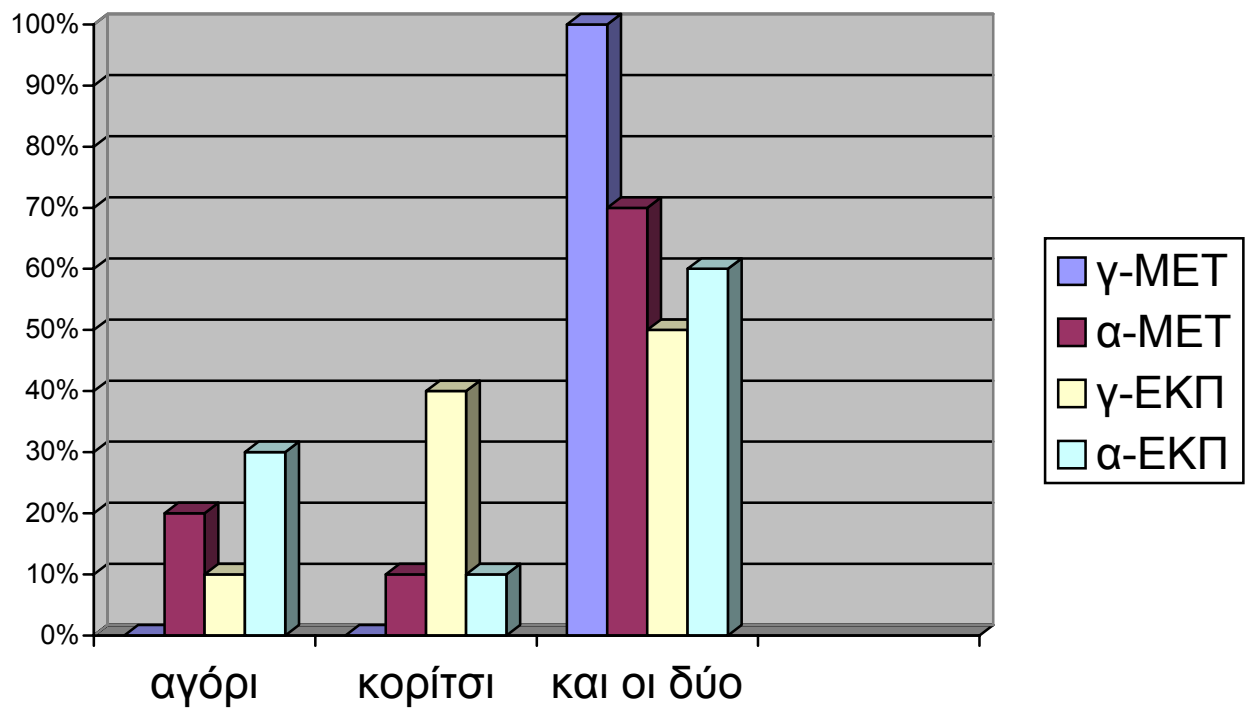
B) Εκκλησιαστικό όργανο

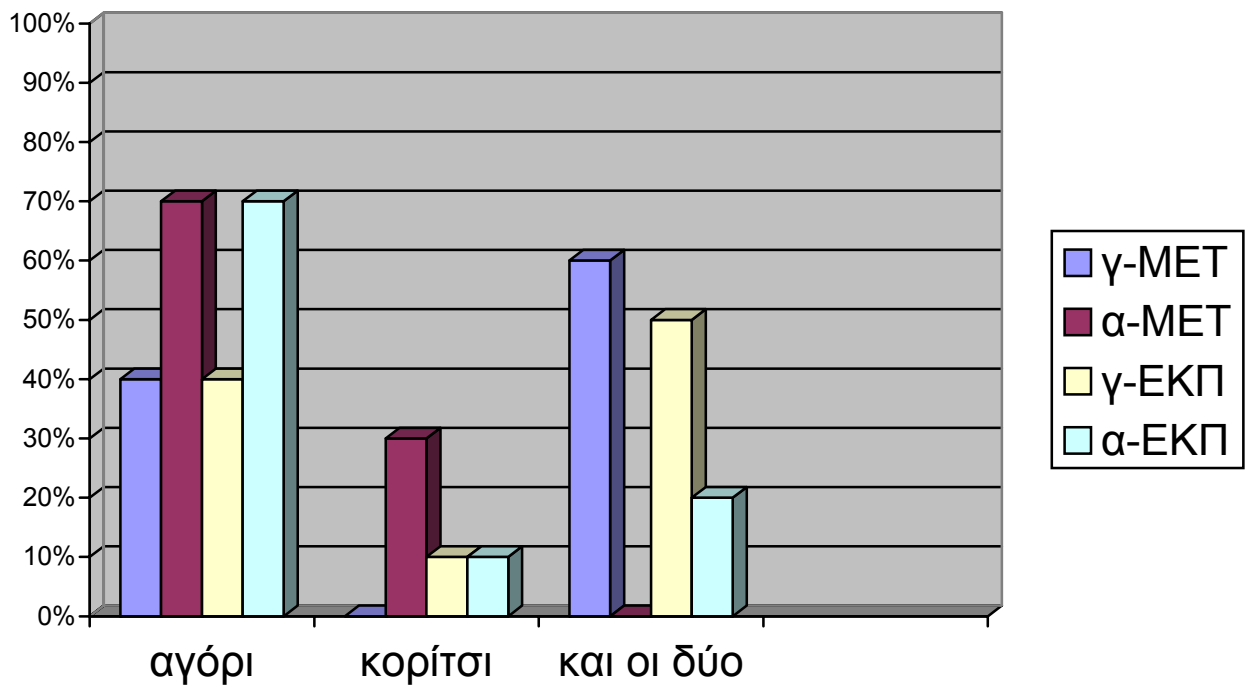
Γ) Άρπα

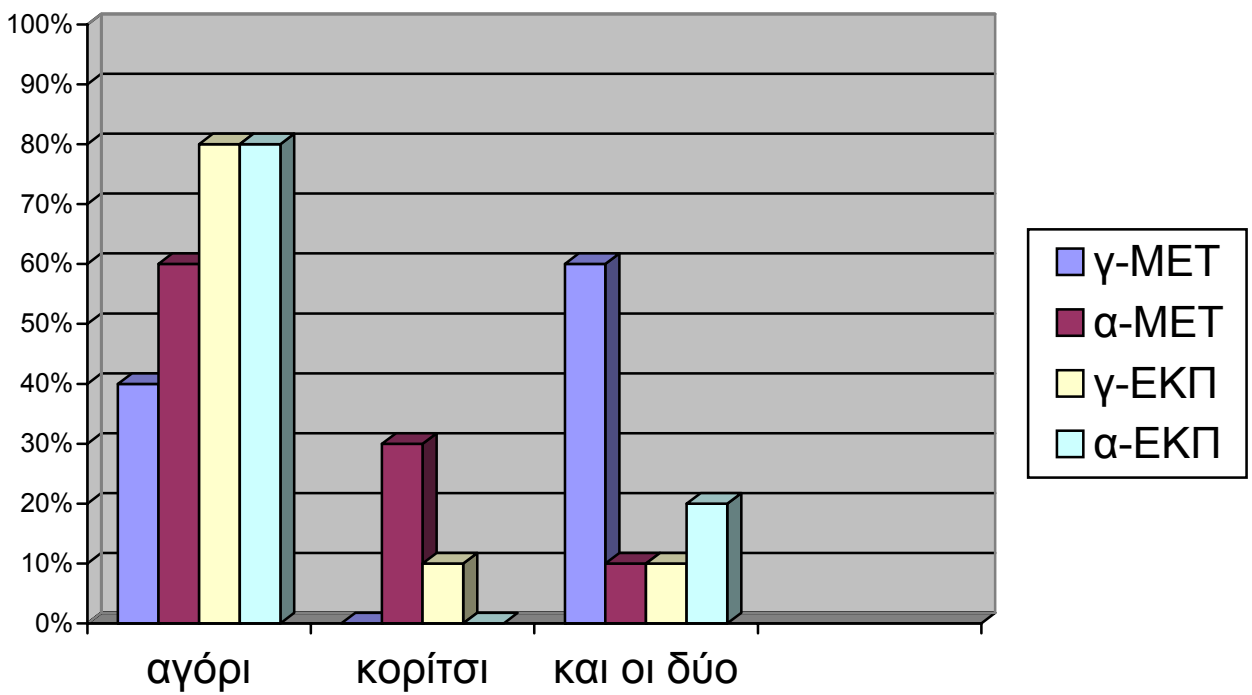
Δ) Βιολί

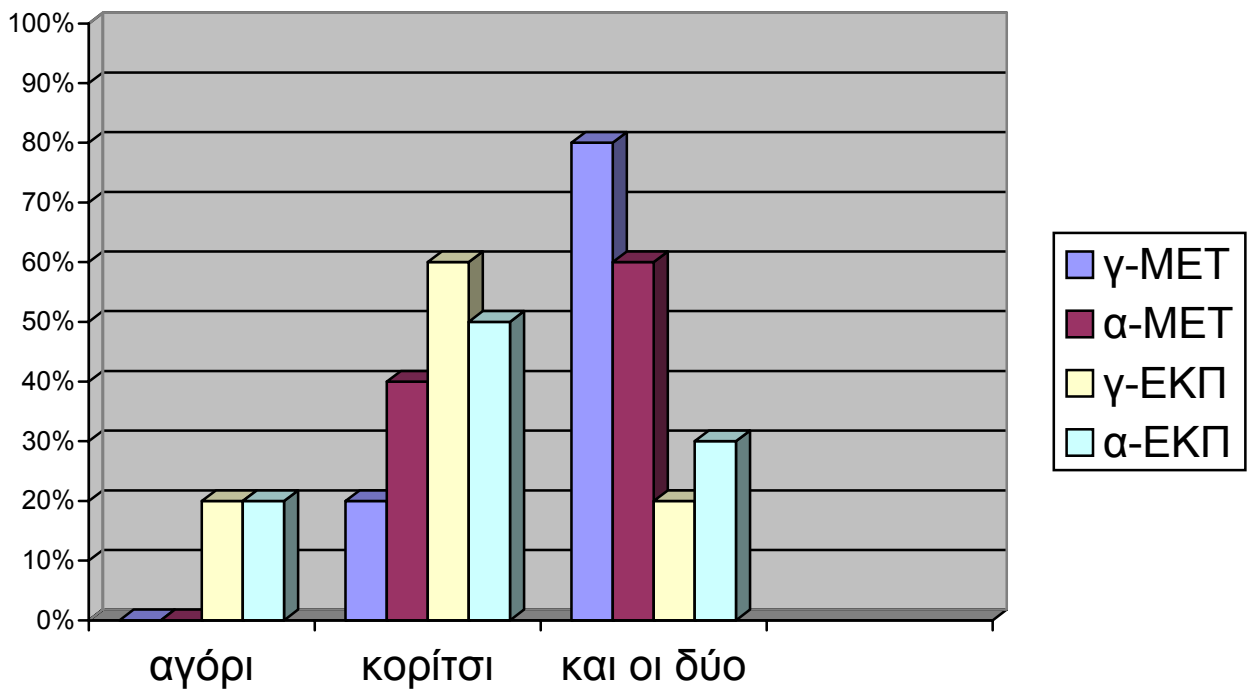
Ε) Κοντραμπάσο

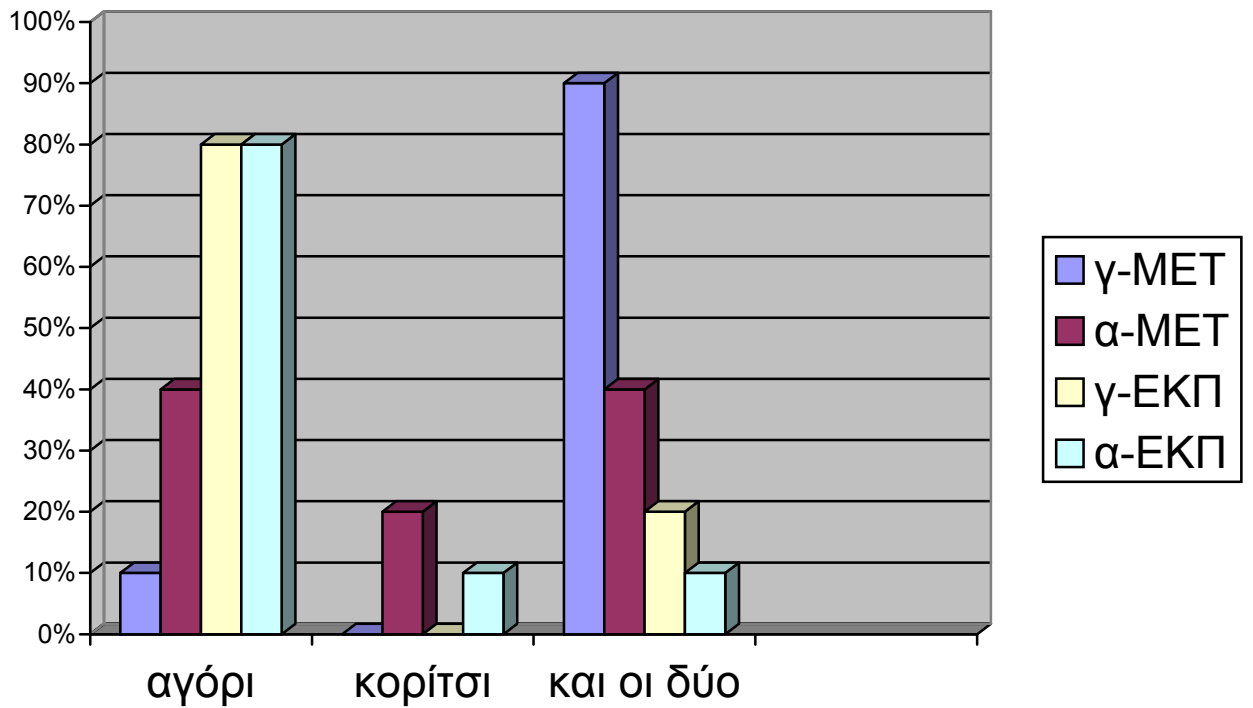
ΣΤ) Ποντιακή λύρα

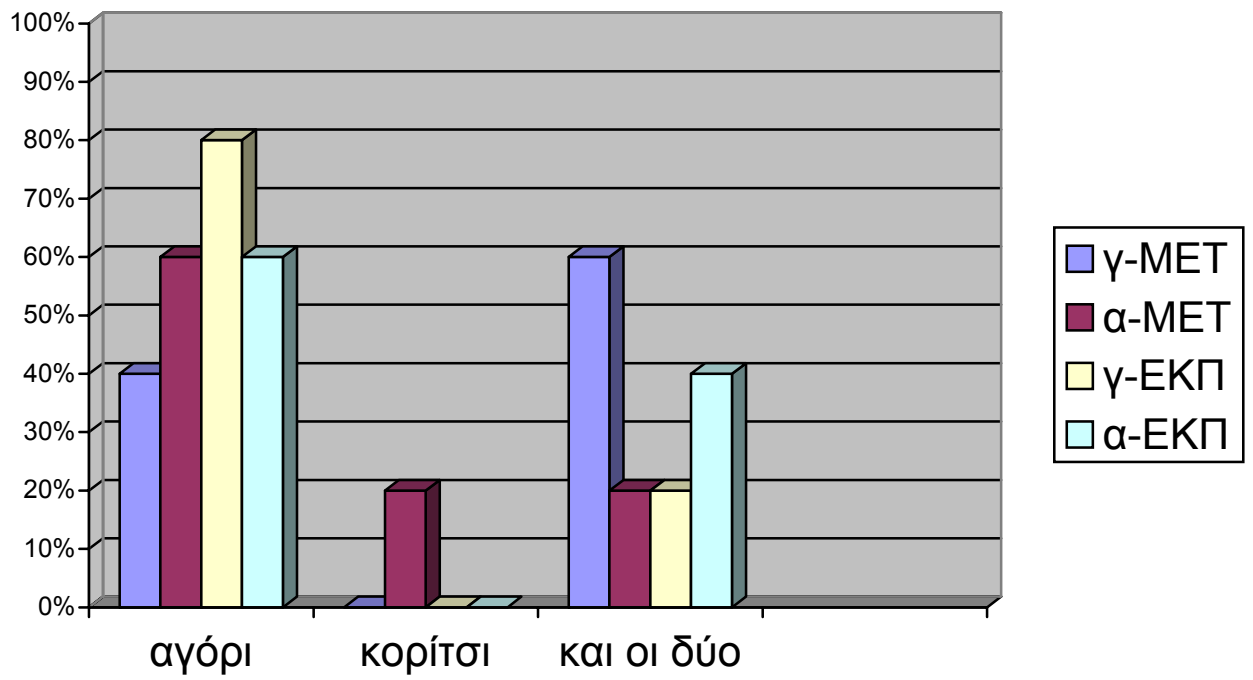
Z) Φλάουτο

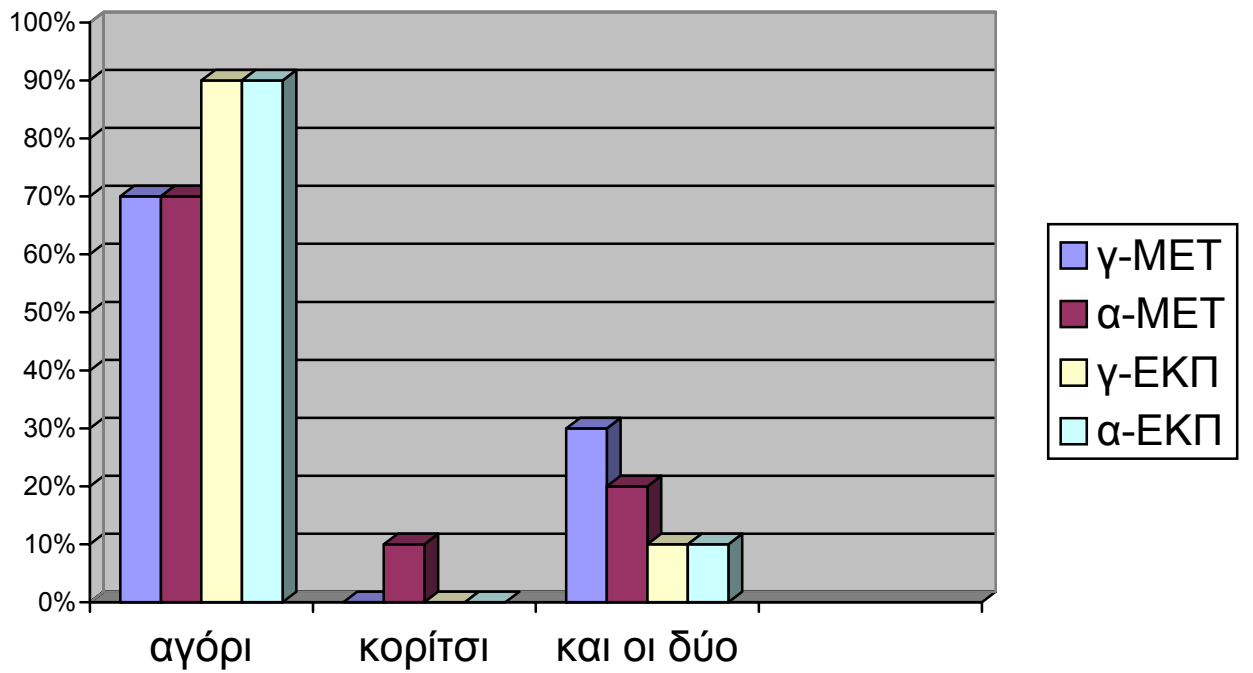
H) Κλαρινέτο

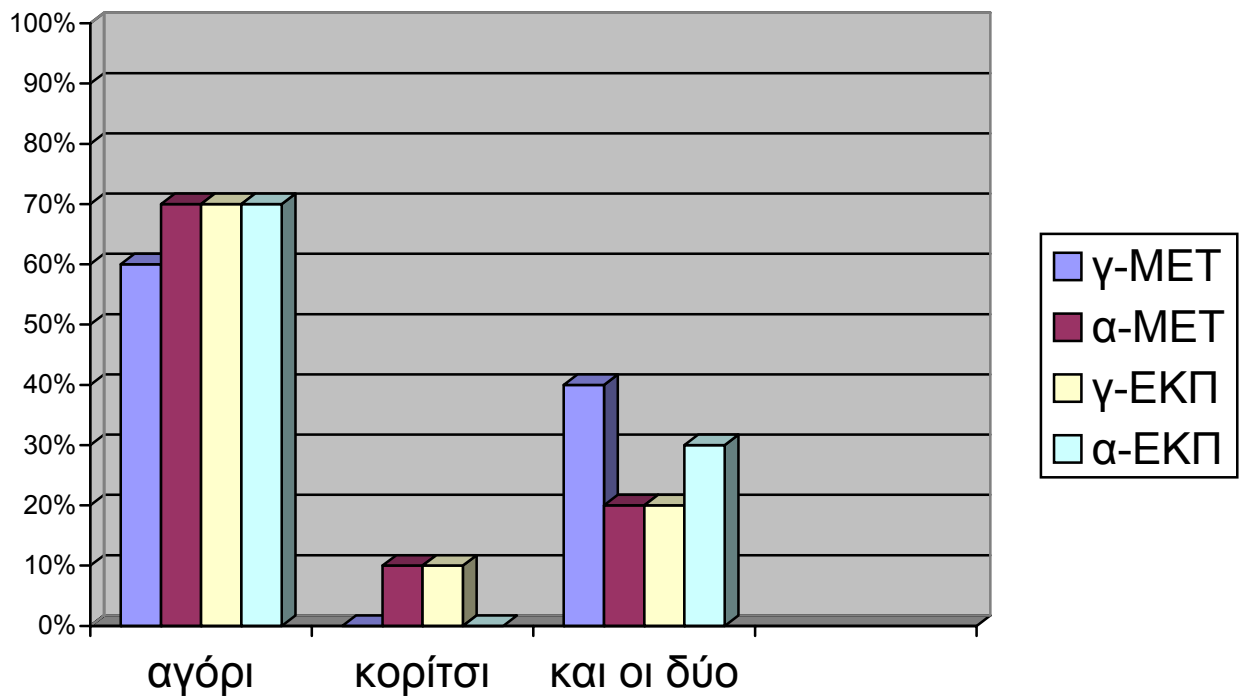
Θ) Τρομπέτα

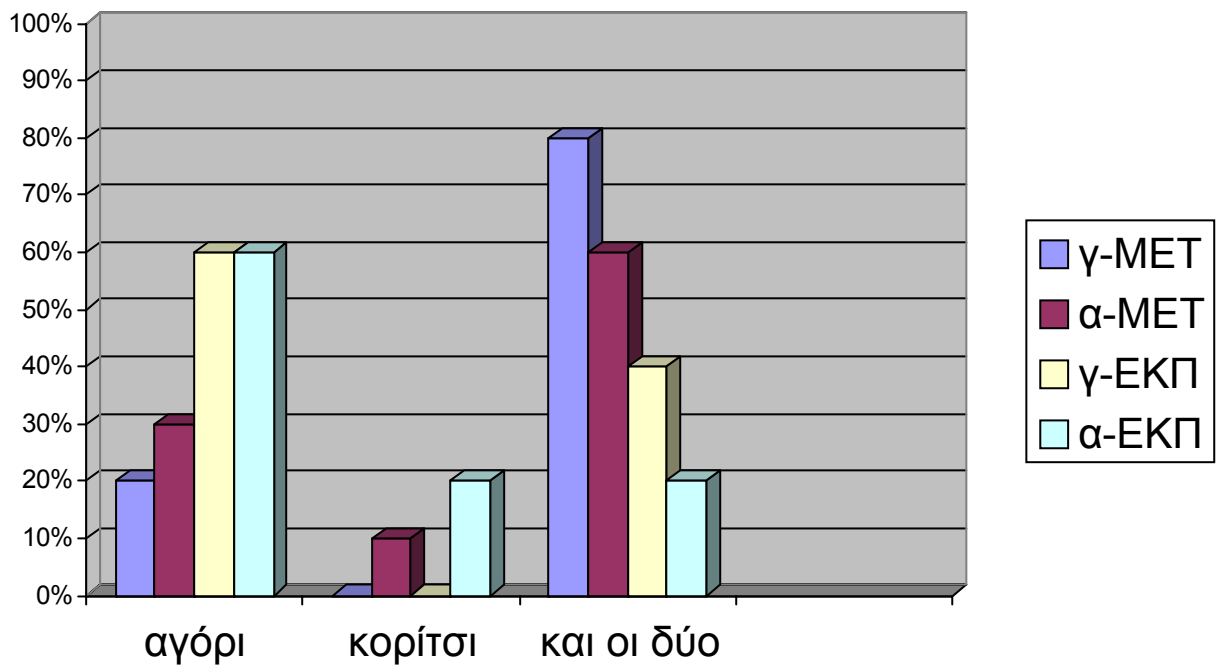
Ι) Τούμπα

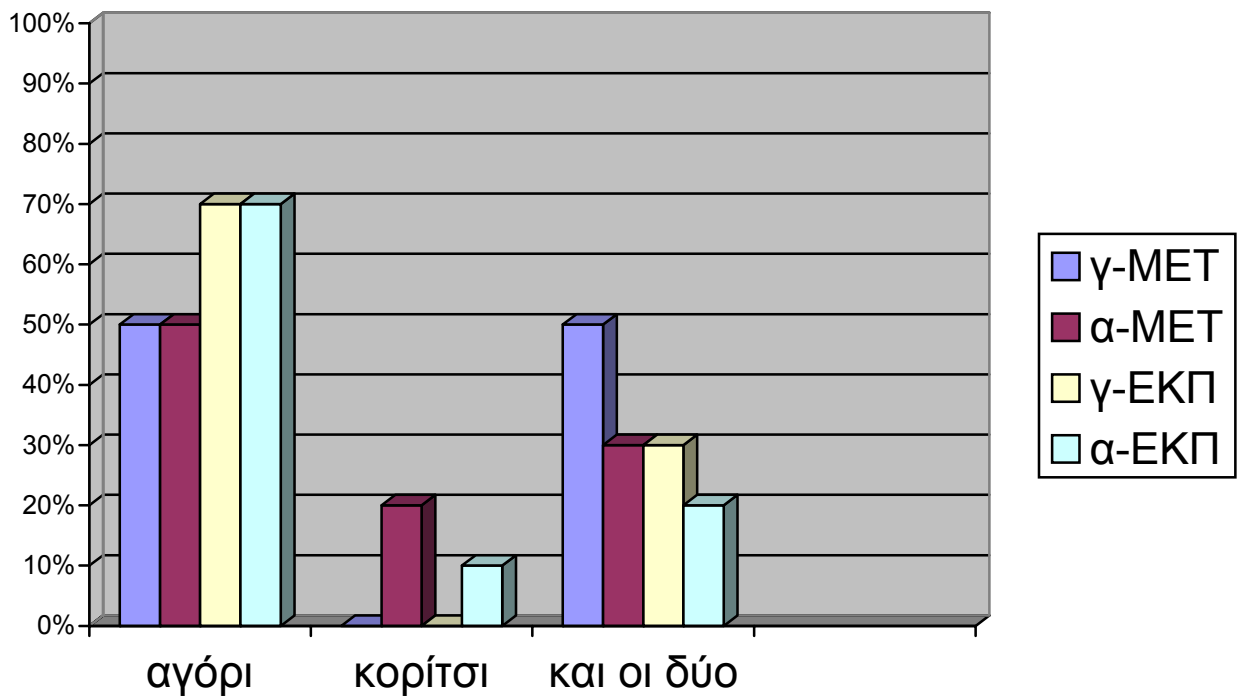
Κ) Τρομπόνι

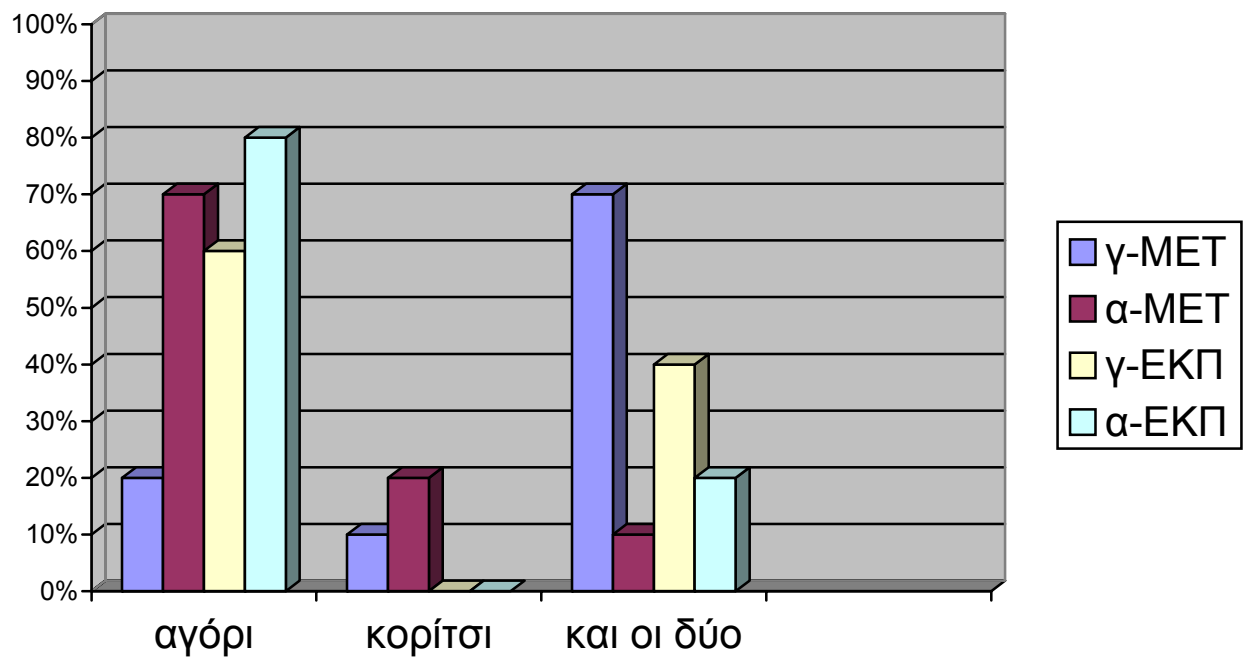
Λ) Σαζόφωνο

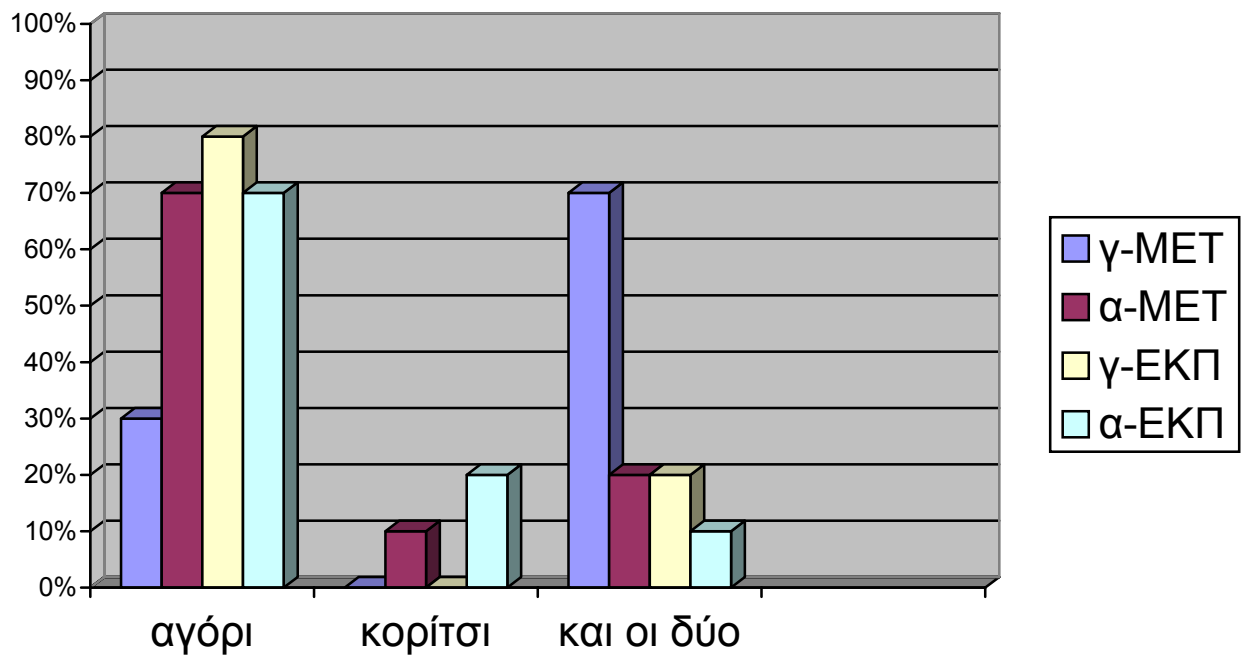
Μ) Ηλ. Μπάσο

Ν) Ντραμς

Ξ) Νταούλι

2.4.6. Γενικός πίνακας

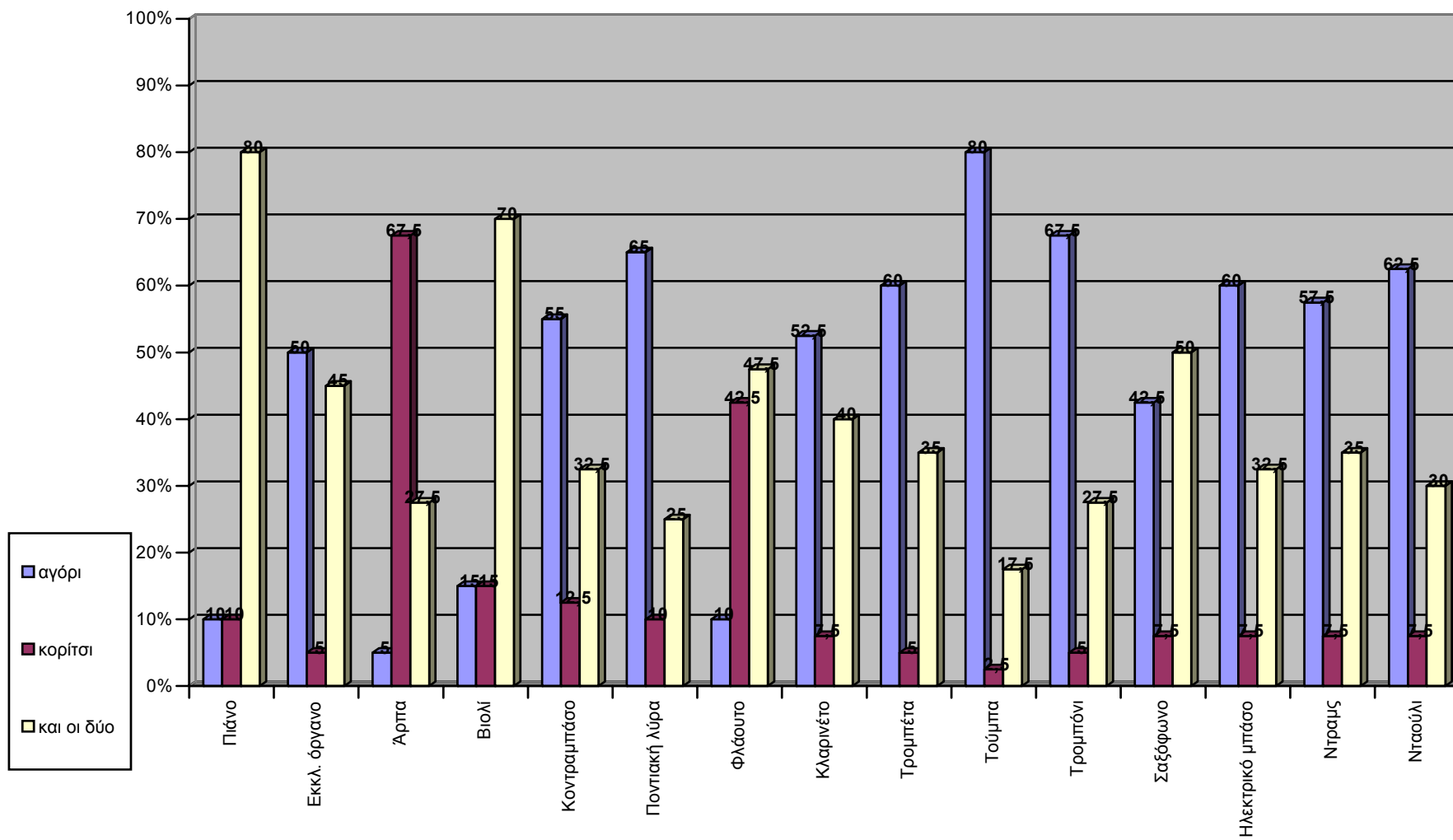
Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι επιλογές όλων των συμμετεχόντων για τα μουσικά όργανα που θα πρότειναν στο κορίτσι, το αγόρι ή και στα δύο παιδιά του ερωτηματολογίου. Τα ποσοστά που βγαίνουν παρουσιάζουν μεικτά τους γ-MET, α- MET, γ-EKΠ και α- EKΠ. Στόχος είναι να φανεί εάν υπάρχει κάποια γενική τάση για τον χαρακτηρισμό ενός μουσικού οργάνου ως γυναικείο ή αντρικό.

Παρατηρείται ότι κάποια μουσικά όργανα έχουν επιλεγεί σε μεγάλο ποσοστό (περισσότερο από το 50% των απαντήσεων) περισσότερο για το αγόρι, επομένως έχουν τον χαρακτηρισμό αντρικό μουσικό όργανο, για το κορίτσι, γυναικείο μουσικό όργανο και για τα δύο, κοινό μουσικό όργανο. Για παράδειγμα, τέτοια «αντρικά» μουσικά όργανα είναι με σειρά προτίμησης τα: τούμπα (80%), τρομπόνι (67,5%), ποντιακή λύρα (65%), νταούλι (62,5%), ηλεκτρικό μπάσο (60%), τρομπέτα (60%), ντραμς (57,5%), κοντραμπάσο (55%), κλαρινέτο (52,5%), εκκλησιαστικό όργανο (50%).

Το μόνο «γυναικείο» μουσικό όργανο που έχει επιλεγεί είναι, η άρπα (67,5%).

Τέλος, κοινά μουσικά όργανα με σειρά προτίμησης είναι τα: πιάνο (80%), βιολί (70%), σαξόφωνο (50%).

Γενικός πίνακας επιλογής μουσικού οργάνου σε σχέση με το φύλο

Κεφάλαιο 3: Συζήτηση-Συμπεράσματα

Η παρούσα μελέτη είχε ως στόχο να μελετήσει την επίδραση του φύλου ενός παιδιού στις απόψεις των φοιτητών που ασχολούνται με τη μουσική και φοιτητών που ασχολούνται με την εκπαίδευση για το ποιο μουσικό όργανο θα του πρότειναν να μάθει. Παρατηρήθηκαν διαφορές στις απόψεις των συμμετεχόντων στην έρευνα ανάλογα με την ενασχόλησή τους με τη μουσική ή όχι (φοιτητές του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης και φοιτητές του Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής) και ανάλογα με το φύλο τους.

3.1. Οι διαφορές που παρατηρήθηκαν ανάλογα με το φύλο

Οι γ-MET στις απαντήσεις που έδωσαν, φαίνεται να έχουν διαφορετικές απόψεις από τους α- MET για τα μουσικά όργανα που θα πρότειναν στα παιδιά να μάθουν να παίζουν. Τα μεγαλύτερα ποσοστά για τις γ-MET (50% και πάνω) βρίσκονται στα μουσικά όργανα: πιάνο 100%, βιολί 100%, κλαρινέτο 90%, φλάουτο 80%, σαξόφωνο 80%, εκκλ. όργανο 80%, ντραμς 70%, νταούλι 70%, κοντραμπάσο 60%, ποντιακή λύρα 60% και ηλ. μπάσο 50% και επιλέχθηκαν να μάθουν να τα παίζουν και οι δύο. Τα μεγαλύτερα ποσοστά για τους α- MET (50% και πάνω) βρίσκονται στα μουσικά όργανα πιάνο 90%, βιολί 70%, φλάουτο 60%, σαξόφωνο 60%, εκκλ. όργανο 50% επιλέχθηκαν να μάθουν να τα παίζουν και οι δύο και τα μουσικά όργανα κοντραμπάσο 70%, τούμπα 70%, τρομπόνι 70%, ντραμς 70%, νταούλι 70%, ποντιακή λύρα 60%, τρομπέτα 60%, εκκλησιαστικό όργανο 50% και ηλεκτρικό μπάσο 50% επιλέχθηκαν να μάθουν να τα παίζουν τα αγόρια. Στα μόνα μουσικά όργανα που συμφωνούν τα ποσοστά για τους γ-MET και α- MET είναι η τούμπα, στην οποία και οι γ-MET και οι α- MET έχουν ποσοστό 70% στο ηλ. Μπάσο που και οι γ-MET και οι α- MET έχουν ποσοστό 50% και στο τρομπόνι που οι α-MET έχουν 70% και γ-MET έχουν 60%. Το μόνο μουσικό όργανο που επιλέχθηκε να μάθουν να παίζουν τα κορίτσια είναι η άρπα που οι α- MET έχουν 80% και οι γ-MET έχουν 50%. Για τους α- MET είναι το μεγαλύτερο ποσοστό που υπάρχει σε μουσικό όργανο.

Παρατηρήθηκε ότι οι φοιτητές του τμήματος MET και συγκεκριμένα οι γυναίκες απάντησαν για τα περισσότερα μουσικά όργανα πως μπορούν να μάθουν να

τα παίζουν και οι δύο. Ενώ οι άντρες απάντησαν για τα περισσότερα μουσικά όργανα πως μπορούν να μάθουν να τα παίζουν τα αγόρια. Εδώ παρατηρείται ότι οι άντρες ακολουθούν το στερεότυπο.

Οι γ-ΕΚΠ στις απαντήσεις που έδωσαν, φαίνεται να έχουν ίδια γνώμη με τους α-ΕΚΠ για τα μουσικά όργανα που θα πρότειναν στα παιδιά να μάθουν να παίζουν. Τα μεγαλύτερα ποσοστά για τις γ-ΕΚΠ (50% και πάνω) βρίσκονται στα μουσικά όργανα: τούμπα 90%, εκκλ. όργανο 80%, ποντιακή λύρα 80%, κλαρινέτο 80%, τρομπέτα 80%, νταούλι 80%, τρομπόνι 70%, ηλ. μπάσο 70%, σαξόφωνο 60%, ντραμς 60% και επιλέχθηκαν να μάθουν να τα παίζουν τα αγόρια. Τα μεγαλύτερα ποσοστά για τους α-ΕΚΠ (50% και πάνω) βρίσκονται στα μουσικά όργανα: τούμπα 90%, ποντιακή λύρα 80%, κλαρινέτο 80%, ντραμς 80%, κοντραμπάσο 70%, τρομπόνι 70%, ηλ. μπάσο 70%, νταούλι 70%, τρομπέτα 60%, σαξόφωνο 60%, εκκλ. όργανο 50% και επιλέχθηκαν να μάθουν να τα παίζουν τα αγόρια. Παρατηρούμε πως για τις γ-ΕΚΠ και τους α-ΕΚΠ τα ποσοστά στα μουσικά όργανα που είδαμε είναι σχεδόν ίδια και για τα ίδια μουσικά όργανα. Οι γ-ΕΚΠ έχουν ποσοστό στην άρπα 60% και ποσοστό στο φλάουτο 60% και οι α-ΕΚΠ έχουν ποσοστό στην άρπα 80% και στο φλάουτο 50%, και επιλέχθηκαν να μάθουν να τα παίζουν τα κορίτσια. Οι γ-ΕΚΠ έχουν ποσοστό στο πιάνο 80%, βιολί 50% και κοντραμπάσο 50%. Οι α-ΕΚΠ έχουν ποσοστό στο βιολί 60% και πιάνο 50% και επέλεξαν να μάθουν να το παίζουν και οι δύο.

Παρατηρούμε πως τα πνευστά μουσικά όργανα κλαρινέτο, τρομπέτα, τούμπα, τρομπόνι και σαξόφωνο, οι γ-ΕΚΠ και οι α-ΕΚΠ επέλεξαν να μάθουν να τα παίζουν τα αγόρια. Επίσης, παρατηρείται μια διαφορά σε ένα μόνο μουσικό όργανο το κοντραμπάσο, που οι γ-ΕΚΠ επέλεξαν να μάθουν να το παίζουν και οι δύο με ποσοστό 50%, ενώ οι α-ΕΚΠ επέλεξαν να μάθουν να το παίζουν τα αγόρια με ποσοστό 70%.

3.2. Όσον αφορά την κατεύθυνση σπουδών:

α) Οι γ-MET και οι γ-EKΠ έδωσαν διαφορετικές απαντήσεις. Οι γ-MET πιστεύουν ότι τα περισσότερα μουσικά όργανα μπορούν να μάθουν να τα παίζουν και οι δύο, ενώ οι γ-EKΠ πιστεύουν ότι σύμφωνα με το στερεότυπο τα αγόρια μπορούν να μάθουν να παίζουν τα περισσότερα μουσικά όργανα. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι οι γ-MET ασχολούνται με τη μουσική και έχουν σχηματίσει την άποψη ότι όλα τα μουσικά όργανα μπορούν να μάθουν να τα παίζουν και οι δύο.

β) Οι α-MET απάντησαν πως τα μουσικά όργανα που μπορούν να μάθουν να παίζουν τα αγόρια είναι το κοντραμπάσο, το εκκλησιαστικό όργανο και το πιάνο και είναι κατεξοχήν αντρικά μουσικά όργανα (δηλαδή, επιλέχτηκαν να τα μάθουν αγόρια ή και οι δύο). Όπως και οι α-EKΠ απάντησαν πως τα μουσικά όργανα που μπορούν να μάθουν να παίζουν τα αγόρια είναι η τούμπα, η ποντιακή λύρα, τα ντραμς, το τρομπόνι και η τρομπέτα και είναι κατεξοχήν αντρικά μουσικά όργανα (δηλαδή, επιλέχτηκαν να τα μάθουν αγόρια ή και οι δύο).

Οι άντρες του τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης και του τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής πιστεύουν ότι τα αγόρια μπορούν να μάθουν να παίζουν τα περισσότερα από τα μουσικά όργανα, όπως δείχνουν τα ποσοστά από τους πίνακες στο 2.4.5., όπως επίσης και τα κορίτσια της Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής. Αντίθετα οι γ-MET πιστεύουν ότι και τα αγόρια και τα κορίτσια μπορούν να μάθουν να παίζουν όλα τα μουσικά όργανα. Φαίνεται πως οι γ-MET δεν ακολουθούν το στερεότυπο.

3.3. Μουσικά όργανα τα οποία το σύνολο των συμμετεχόντων τα χαρακτηρίζει ως «γυναικεία» ή «αντρικά»

Από τη μελέτη που πραγματοποιήθηκε για την εξέταση της προτίμησης των μουσικών οργάνων σε σχέση με το φύλο, διαπιστώθηκε ότι, για την επιλογή ενός μουσικού οργάνου για ένα κορίτσι ή ένα αγόρι, οι ενήλικοι συμμετέχοντες έτειναν στο να επιλέξουν τα μουσικά όργανα που συνδέθηκαν παραδοσιακά με τις γυναίκες κλαρινέτο, φλάουτο και βιολί για τα κορίτσια, και τα μουσικά όργανα που

συνδέθηκαν παραδοσιακά με τους άνδρες ντραμς, τρομπόνι και τρομπέτα για τα αγόρια.

Περίληπτικά, η έρευνα βρήκε ότι κάποια μουσικά όργανα χαρακτηρίζονται ως αντρικά ή γυναικεία. Το ότι ορισμένα μουσικά όργανα αποκτούν τα χαρακτηριστικά του φύλου είναι ένα προϊόν του στερεότυπου, και μπορούν να δημιουργήσουν αντιλήψεις στα άτομα που επιθυμούν να μάθουν να παίζουν ένα μουσικό όργανο άτυπο προς το γένος τους. Κατά συνέπεια, είναι λογικό να αναμένεται ότι οι μουσικοί που παίζουν τα μουσικά όργανα όχι σύμφωνα με το γένος τους δεν πρέπει να έχουν αρνητική αντιμετώπιση από τους μουσικούς που παίζουν τα μουσικά όργανα σύμφωνα με το γένος τους.

Δημιουργείται το ερώτημα πώς να βοηθήσουμε τα παιδιά να υπερνικήσουν τους αυτο-επιβαλλόμενους περιορισμούς που απευθύνονται στις προτιμήσεις των αγοριών και των κοριτσιών για την εκμάθηση συγκεκριμένων μουσικών οργάνων. Μπορεί να συμβαίνει ότι τα παραδοσιακά στερεότυπα μέσα, που παρέχουν τα αντίθετα πρότυπα στερεοτυπικού ρόλου και των δύο φύλων δεν είναι τα πιο κατάλληλα μέσα για τέτοιου είδους επεμβάσεις. Μπορεί να συμβαίνει, παραδείγματος χάριν, το ότι τέτοια πρότυπα ρόλου πρέπει να παρουσιαστούν στα αγόρια και στα κορίτσια χωριστά στις ομάδες του ίδιου φύλου. Οι δάσκαλοι πρέπει να γνωρίζουν τα πιθανά προβλήματα σε μια τέτοια προσέγγιση. Ο εκπαιδευτικός της μουσικής πρέπει να είναι σε θέση να κτίσει τα περιβάλλοντα παρουσίασης μουσικών οργάνων που προωθούν την πραγματική επιλογή.

Οι Gash και Morgan (1993) προτείνουν στα παιδιά να παρακολουθούν ζωντανές συναυλίες, αυτό ίσως βοηθήσει τα παιδιά να ξεπεράσουν τα στερεότυπα.

Η κοινωνική θεωρία εκμάθησης (Mischel, 1966) προτείνει στα παιδιά να μαθαίνουν μέσω της παρατήρησης, να μιμούνται τα πρότυπα του ίδιου φύλου, τα οποία τα αντιλαμβάνονται ως ισχυρά, όπως για παράδειγμα είναι οι γονείς. Οι κοινωνικές επιρροές όπως οι γονείς, οι δάσκαλοι, οι συνομήλικοι και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διαδραματίζουν έναν βασικό ρόλο με τον οποίο τα παιδιά αποκρίνονται στα στερεότυπα του φύλου. Μπορεί να συμβαίνει, παραδείγματος χάριν, ότι όταν τα αγόρια εκτίθενται να παρακολουθούν στα μέσα μαζικής ενημέρωσης κάποια λαϊκά αντρικά συγκροτήματα, μπορεί να επιθυμήσουν να μιμηθούν αυτά τα πρότυπα και να παίζουν τα ίδια μουσικά όργανα (π.χ., κιθάρα και ντραμς). Εντούτοις, δεν είναι σαφές πώς αυτές οι κατάλληλες συμπεριφορές του γένους και προτιμήσεις μαθαίνονται όταν τα παιδιά μπορούν να έχουν σχετικά λίγη άμεση έκθεση σε εκείνες τις συμπεριφορές,

ιδιαίτερα όπως η κοινωνική εμπειρία μπορεί να είναι ένας βασικός παράγοντας στο να μάθουν σύνθετες ενώσεις μέσα στα στερεότυπα (Martin, Wood και Little 1990). Μπορεί να είναι χρήσιμο για τους ερευνητές να ερευνήσουν τα πρότυπα ρόλου στα οποία τα παιδιά εκτίθενται στο σχολείο για να παρέχουν μερικά πιθανά προηγούμενα της διαφοροποίησης των αγοριών και των κοριτσιών για τις προτιμήσεις για τα μουσικά όργανα.

Οι Duvveen και Lloyd (1986) υποστήριξαν ότι τα αγόρια και τα κορίτσια κατασκευάζουν μια κοινωνική κατανόηση της διαφοροποίησης του φύλου από τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις που συναντούν στην καθημερινή τους ζωή. Παρά τον αυξανόμενο αριθμό των γυναικών στη μουσική, υπάρχουν πολύ λιγότεροι ρόλοι γυναικείων μοντέλων από αυτούς των ανδρών. Για παράδειγμα, τα παιδιά είναι πιθανότερο να είναι εκτεθειμένα (κυρίως μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης) στο αντρικό ροκ /λαϊκούς μουσικούς που να παίζει κιθάρες και ντραμς. Πράγματι, όπως αναφέρουν οι Eccles *et al.* (1993) η οργανική μουσική είναι μια καλή περίπτωση όπου μπορούμε να μελετήσουμε τη διαφορά των πεποιθήσεων των παιδιών για το ρόλο του φύλου στη μουσική σε σχέση με τις στερεότυπες αντιλήψεις των ενηλίκων. Τα αγόρια και τα κορίτσια αντιμετωπίζουν τη μουσική ως γυναικείο μάθημα, αυτό σημαίνει ότι τα αγόρια για να αποκτήσουν ενδιαφέρον θα πρέπει να έχουν μεγάλο κίνητρο να ασχοληθούν με τη μουσική στο σχολείο. Από την άλλη μεριά, τα κορίτσια πρέπει να ισολογιστούν το αρχικό τους ενδιαφέρον για τη μουσική και να καταξιωθούν με τις αντιλήψεις της θηλυκότητάς τους στον πραγματικό κόσμο, ως υποδεέστερες προς τους άντρες στο επάγγελμα του μουσικού (Green, 1993).

Οι Comber *et al.* (1993) επισημαίνουν, ότι η εκπαίδευση της μουσικής έχει τη δυνατότητα να διαδραματίσει έναν σημαντικό ρόλο στην επανόρθωση της δυσαναλογίας μεταξύ των φύλων.

Τα στερεότυπα για το φύλο διαβιβάζονται μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης και άλλων υπονοούμενων μηνυμάτων που επεξηγούν και ενθαρρύνουν ακόμη και τις διακρίσεις φύλου. Κατά συνέπεια, πολλοί άνθρωποι δέχονται αβίαστα τους κοινωνικούς τους ρόλους και επίσης υποστηρίζουν ότι αυτοί οι ρόλοι έρχονται φυσικά. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στο στερεοτυπικό του φύλου, την προκατάληψη και τη διάκριση. Μελέτες έχουν δείξει ότι, για παράδειγμα, τα παιδικά βιβλία, τα κινούμενα σχέδια, ο κινηματογράφος, τα περιοδικά και τα τηλεοπτικά προγράμματα απεικονίζουν με συνέπεια τους αντρικούς και γυναικείους χαρακτήρες στους

παραδοσιακά στερεοτυπικούς ρόλους (Clark, Lennon και Morris, 1993 Craig, 1992 Hansen, 1989 Lovdal, 1989 Purcell και Stewart, 1990 Signorielli και Lears, 1992).

Τα παρόντα συμπεράσματα περιγράφουν τις κοινωνικές αντιλήψεις που υπάρχουν για τα μουσικά όργανα που θα επιλέξουν τα παιδιά να μάθουν να παίζουν. Αυτά τα συμπεράσματα και οι προτεινόμενες μελλοντικές μελέτες θα ήταν θεμιτό να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς της μουσικής να προσδιορίσουν την προκατάληψη που τα παιδιά αντιμετωπίζουν (και σιωπηρά και ρητά) για την επιλογή ενός μουσικού οργάνου.

Επίλογος

Οι φοιτητές ανάλογα με το φύλο και την κατεύθυνση σπουδών είχαν διαφορετικές απαντήσεις. Αυτοί οι οποίοι ακολουθούν περισσότερο τα στερεότυπα για την επιλογή ενός μουσικού οργάνου σύμφωνα με το φύλο ήταν οι α-ΕΚΠ. Τα μουσικά όργανα τούμπα 90%, ποντιακή λύρα 80%, κλαρινέτο 80%, ντραμς 80%, κοντραμπάσο 70%, τρομπόνι 70%, ηλ. μπάσο 70%, νταούλι 70%, τρομπέτα 60%, σαξόφωνο 60%, εκκλ. όργανο 50% επιλέχθηκαν να μάθουν να παίζουν τα αγόρια.

Οι γυναίκες ΜΕΤ ήταν η ομάδα η οποία παρουσίασε τις λιγότερο στερεότυπες ιδέες σε σχέση με το φύλο και επέλεξαν τα μουσικά όργανα πιάνο 100%, βιολί 100%, κλαρινέτο 90%, εκκλ. όργανο 80%, φλάουτο 80%, σαξόφωνο 80%, ντραμς 70%, νταούλι 70%, κοντραμπάσο 60%, ποντιακή λύρα 60%, τρομπέτα 60%, άρπα 50% και ηλ. μπάσο 50% να μάθουν να παίζουν και οι δύο.

Τα αγόρια και τα κορίτσια στην παιδική ηλικία δεν έχουν στερεότυπες ιδέες για το ποια μουσικά όργανα είναι γυναικεία και ποια είναι αντρικά. Αντιθέτως, φαίνεται ότι επηρεάζονται από τα πρότυπα των συναυλιών. Στην περίπτωση που τα παιδιά επιλέγουν να μάθουν να παίζουν κάποιο μουσικό όργανο σύμφωνα με το στερεότυπο, αυτό συμβαίνει όταν επηρεάζονται από τους ενήλικες. Αντίθετα τα παιδιά στην εφηβεία που επιλέγουν να μάθουν να παίζουν κάποιο μουσικό όργανο αντίθετα με το φύλο, αντιμετωπίζουν εχθρική στάση. Αυτή η αρνητική αντιμετώπιση προκαλεί στα παιδιά προβλήματα σχέσεων κατά την παιδική ηλικία, το αποτέλεσμα είναι τα παιδιά να σταματούν να μαθαίνουν κάποιο μουσικό όργανο ή να μην ασχολούνται καθόλου με τη μουσική.

Τα παραπάνω επιχειρήματα που αναφέρθηκαν, έχουν άμεσες αρνητικές επιπτώσεις στη μουσική εκπαίδευση. Ένας τρόπος άμβλυνσης αυτού του προβλήματος θα ήταν η ίδια η μουσική εκπαίδευση να προσπαθήσει να αλλάξει τα στερεότυπα τα οποία ακολουθούν οι ενήλικες και επηρεάζουν τα παιδιά στις επιλογές που θα κάνουν. Σε όλο αυτό παίζει ρόλο και ο τρόπος σκέψης της κοινωνίας. Έχουμε παρατηρήσει πολλές φορές ταλαντούχοι άνθρωποι να χάνονται, λόγω της μη αποδοχής τους από την κοινωνία.

Βιβλιογραφία

Abeles, H.F. and Porter, S. Y. (1978). The sex-stereotyping of musical instruments. *Journal of Research in Music Education*, **26**, 65-75.

Best, R. (1983). *We' all got scars: What boys and girls learn in elementary school*. Indiana University Press, Bloomington.

Boulton, M. J. and Smith, P. K. (1991). Bullying and withdrawn children. In *Truants from life: Theory and therapy* (ed. V. Varma). David Fulton, London.

Boulton, M. J. and Smith, P. K. (1994). Bully/ victim problems in middle-school children: stability, self-perceived confidence, peer perceptions, and peer acceptance. *British Journal of Developmental Psychology*, **12**, 315-29.

Bruce, R and Kemp, A. (1993). Sex-stereotyping in children's preferences for musical instruments. *British journal of Music Education*, **10**, 213-217.

Carter, D. B. and McCloskey, L. A. (1994). Peers and maintenance of sex-typed behaviour: the development of children's conceptions of cross-gender behaviour in their peers. *Social Cognition*, **2(4)**, 294-314.

Clark, R., Lennon, R. and Morris, L. (1993). Of Caldecotts and Kings: Gendered images in recent American children's books by black and non-black illustrators. *Gender and Society*, **7**, 227-245.

Comber, C., Hargreaves, D. J., and Colley, A. (1993). Girls, and boys, and technology in music education. *British Journal of Music Education*, **10**, 123-34.

Craig, R. S. (1992). The effect of television day part on gender portrayals in television commercials: A content analysis. *Sex Roles*, **26**, 197-211.

Cramer, K., Million E. and A. Perreault L, (2002), Perceptions of Musicians: Gender Stereotypes and Social Role Theory, *Psychology of Music*, **30**, 164-174.

Crowther, R. and Durkin, K. (1982). Sex- and age-related differences in the musical behaviour, interests and attitudes towards music of 232 secondary school students. *Educational Studies*, **8(2)**, 131-139.

Damon, W. (1997). *The social world of the child*. Jossey Bass, San Francisco.

Delzell, J. K. and Lepla, D. A. (1992). Gender association of musical instruments and preferences of fourth-grade students for selected instruments. *Journal of Music Education*, **40**, 93-103.

Duveen, G. and Lloyd, B. (1986). The significance of social identities. *British Journal of Social Psychology*, **25**, 219-30.

Eccles, J., Wigfield, A., Harold, R. D., and Blumenfeld, P. (1993). Age and gender differences in children's self and task perceptions during elementary school. *Child Development*, **64**, 830-47.

Gash, H. and Morgan, M. (1993). School-based modification of children's gender-related beliefs. *Journal of Applied Development Psychology*, **14**, 227-287.

Golombok, S. and Fivush, R. (1994). *Gender development*. Cambridge University Press, Cambridge.

Green, L. (1993). Music, gender, and education: A report on some exploratory research. *British Journal of Music Education*, **10**, 219-53.

Green, L. (1996). *Music, gender, education*. Cambridge: Cambridge University Press.

Hansen, C. H. (1989). Priming sex-role stereotypic event schemas with rock music videos: Effects on impression favorability, trait inferences, and recall of a subsequent male-female interaction. *Basic and Applied Social Psychology*, **10**, 371-391.

Harrison, A. C. and O'Neill, S. A. (2000). Children's gender-typed preferences for musical instruments: An intervention study. *Psychology of music*, **28**, 81-97.

Howe, M. J. A. and Sloboda, J. A. (1992). Problems experienced by talented young musicians as a result of the failure of other children to value musical accomplishments. *Gifted Education*, **8**, 16-18.

Howe, M. J. A., Davidson, J. W., Moore, D. G., and Sloboda, J. A. (1995). Are there early childhood signs of musical ability? *Psychology of Music*, **23**, 111-28.

Lovdal, L. T. (1989). Sex role messages in television commercials: An update. *Sex Roles*, **21**, 715-724.

MacLeod, B. A. (1993). "Whence comes the lady tympanist?" gender and instrumental musicians in America, 1853-1990. *Journal of Social History*, **27**, 291-308.

MacKenzie, C. G. (1991). Starting to learn to play a musical instrument: A study of boys' and girls' motivational criteria. *British Journal of Music Education*, **8**, 15-20.

Manturzewska, M. (1990). A biographical study of the life-span development of professional musicians. *Psychology of Music*, **18**, 112-39.

Martin, C. L., Wood, C. H. and Little, J. K. (1990). The development of gender stereotype components. *Child Development*, **61**, 1891-1904.

Mischel, W. (1996). A social learning view of sex differences in behaviour. In: E. E. Maccoby (Ed.), *The development of sex differences*. Stanford: Stanford University Press.

O'Neill, S. A. (1997). Gender and music. In: D. J. Hargreaves and A. C. North (Eds.), *The Social Psychology of Music*, pp. 46-63. Oxford: Oxford University Press.

O'Neill, S. A. and Boulton, M. J. (1995). Is there a gender bias towards musical instrument? *Music Journal*, **60**, 358-9.

O'Neill, S. A. and Boulton, M. J. (1996). Boys' and girls' preferences for musical instruments: A function of gender? *Psychology of music*, **24**, 171-183.

O'Neill, S. A. and Sloboda, J. A. (1997). Effects of failure on children's ability to perform a musical test. *Psychology of Music*. **25** (1), 18-34

Parker, J. G. and Asher, S. R. (1987). Peer relations and later personal adjustment: are low-accepted children at risk? *Psychological Bulletin*, **102**, 357-89.

Pugh, A. (1991). *Women in music*. Cambridge University Press, Cambridge.

Purcell, P. and Stewart, L. (1990). Dick and Jane in 1989. *Sex Roles*, **22**, 177-185.

Seavey, A. A., Katz, P.A. and Zalk, S. R. (1975). Baby X: The effect of gender labels on adult responses to infants. *Sex Roles*, **1**, 103-9.

Signorielli, N. and Lears, M. (1992). Children, television, and conceptions about chores: Attitudes and behaviors. *Sex Roles*, **27**, 157-170.

Sloboda, J. A. and Howe, M. J. A. (1991). Biographical precursors of musical excellence: An interview study. *Psychology of Music*, **19**, 3-21.

Sosniak, L. (1985). Learning to be a concert pianist. In *Developing talent in young people* (ed. B.S. Bloom), pp. 477-506. Ballantine, New York.

Sosniak, L. (1990). The tortoise, the hare, and the development of talent. In *Encouraging the development of exceptional skills and talents* (ed. M. J. A. Howe), pp. 149-64. British Psychological Society, Leicester.

Sroufe, L., Bennet, C., Englund, M. Urban, J., and Shulman, S. (1993). The significance of gender boundaries in preadolescence: Contemporary correlates and antecedents of boundary violation and maintenance. *Child Development*, **64**, 455-66.

Stern, M. and Karraker, K. H. (1989). Sex stereotyping of infants: A review of gender labeling studies. *Sex Roles*, **20**, 501-22.

Thorne, B. (1986). Boys and girls together. . . but mostly apart: Gender arrangements in elementary schools. In *Relationships and development* (ed. W. W. Hartup and Z. Rubin) Lawrence Erlbaum Associates, Hillsdale, N.J.

Thorne, B. and Luria, Z. (1986). Sexuality and gender in children's daily worlds. *Social Problems*, **33**, 176-90.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Ηλικία:

Φύλο:

Τμήμα:

Έτος σπουδών:

Μουσικό όργανο:

Αν ήσασταν καθηγητής μουσικής ποιος θα προτεινάτε να μάθει να παίζει το μουσικό όργανο που βλέπετε στην εικόνα:

Αγόρι Κορίτσι Και οι δύο

Αγόρι Κορίτσι Και οι δύο

πιάνο

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

εκκλ. Όργανο

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

άρπα

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

βιολί

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

κοντραμπάσο

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

ποντιακή λύρα

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

φλάουτο

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

κλαρινέτο

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

τρομπέτα

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

τούμπα

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

τρομπόνι

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

σαξόφωνο

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

ηλ. μπάσο

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

ντραμς

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

νταούλι

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------